ԱԲՈՆԷ ՖԻԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . . 60 »
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ՓՕԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻԱԹԼԱՐԸ
Պէշէր սաթըրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 իւնճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սառրաֆիյէյէ այիտ 2 վէ 3իւնճիւ սահիֆէլէրէ 6 ղշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »
Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթ այրը բազարլըգ օլուր:
Մէվատտը նաշիրիյա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ:
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ Նումէրօ 8 տէ տիր: — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճաղը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 21 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Պունտան պիր գաչ կիւն էվվէլ ղազէթամըզըն պիր Հալը Հազըրընտա, Պէրլին ահտնամէսինին իճրասը, վէ Աֆղանիսթան իլէ Զուլու մուհարէպէլէրինին խիթամը իլէ, մէվճուտ մէսէլէլէրէ խիթամ վէրիլէրէք, սուլհ ու ասայիշին ումում ալէմէ իատէ վէ թէէմմին օլունմագտա պուլունտուղունու եազմըշ իտիք։

Մէկէր պու քիւչիւք մէսէլէլէրին պիթմէսի պէօյիւք պիր մէսէլէյէ մէյտան պըրագմագ իչիւն, վէ պու խուսուսի մուհարէպէլէրին պէր թարաֆ օլմասը, ումումի պիր մուհարէպէյէ եօլ աչմագ իչիւն իմիշ։

Հագիգաթէն մէյտանտա հիչ պիր սէպէպ եօգ իքէն, Եւրոպանըն հէր թարաֆընտա իթթիֆագլար ագտ օլունմայա, վէ տէվլէթլէրին պիր թագըմը, պիր թագըմըն ալէյհինտէ գըլըճլարընը պիլէմէյէ պաշլամըշլար տըր։

Ումումի բօլիթիգատա կէօրիւնէն պու թէպէտտիւլ, Ալէմանիա իլէ Աւսթրիա իմբէրաթօրլարընըն կէօրիւշմէսի իւզէրինէ պիրտէն պիրէ զուհուր իտէրէք, պիր գաչ կիւն զարֆընտա Եւրոպայը մէշղուլ իթմէյէ պաշլամըշ տըր։ Եւրոպայը մէշղուլ տիմէքտէն մագսատըմըզ, Եւրոպա ղազէթալարընը մէշղուլ իտիյօր տէմէք տէյիլ տիր։ Պու մէսէլէ ղազէթալարա տիւշիւպ հավատիս մէրագլըլարընը մէշղուլ իթմէյէ պաշլամագտան էվվէլ, մէսէլէյէ միւնասէպէթը օլան տէվլէթլէրին հարիճիյէ նէզարէթլէրինի մէշղուլ իթմէյէ պաշլայարագ, հէր թարաֆտան թէտարիքեաթը հարպիյէ սէսի կէլմէյէ պաշլամըշ տըր։

Հէր նէ գատար քի Ալէմանիա իլէ Ռուսիա տուրէթը զահիրէտէ պիրպիրլէրինէ օլան խուսումէթի քէթմ իթմէյէ չալըշըյօրլար իսէ տէ, պու խուսումէթ քէթմ օլունապիլէճէք տէրէճէյի կէչիպ, ատէթա իքի գօմշույու թութուշտուրաճագ պիր հալէ կէլմիշ տիր։

Իքի թարաֆ տախի շիմտիլիք միւթթէֆիգլէր եթինմէյէ չալըշմագլէ մէշղուլ օլուպ, միւթթէֆիգլէրինի հազըրլատըգտան սօնրա չօգ վագըթ պէքլէմէյէճէքլէրի, րէվիշի հալտէն անլաշըլմագլէ, եագընտա պու իքի տէվլէթ արասընտա մուհարէպէյէ սէպէպիյէթ վէրէճէք պիր վէսիլէ չըգմասընա ինթիզար օլունույօր։

Պու մուհարէպէ, Ֆրանսա իլէ Բրուսիա, վէ եախօտ Ռուսիա իլէ տէվլէթը Օսմանիյէ պէյնինտէքի մուհարէպէլէրէ պէնզէմէյիպ, ատէթա ումումիյէթ հալինի ալաճաղը անլաշըլըյօր։

Ասըլ թէէսսիւֆ օլունաճագ չէյ, պու մուհարէպէլէրին ասըրըմըզը գուրուն վուսթաա (միշին գար) զէմանլարընա չէվիրէրէք, մէտէնիյէթը հազըրէ եէրինէ, պիր ճէհլի զուլմէթի վէ հուգուգու մուգատտէսէյի հուրրիյէթ եէրինէ, զալիպիյէթ հուգուգունու գայիմ իտէճէյի մատտէսի տիր քի, պունա տա սէպէպ՝ բրէնս

Պիզմարգ հազրէթլէրի օլտուղունտա չիւպհէ եօգ տուր։

Միւշարիլէյհ պու օն օն պէշ սէնէ զարֆընտա Եւրոպայը իւչ պէօյիւք մուհարէպէյէ կիրիֆթար իթթիքտէն սօնրա, պու կիւն պու միւթէմէտտին գըլմայը տէհշէթլի վէ միւխիֆ պիր հալը ումումիյէ տախի սէվգ իթմէք իսթէյօր։

Բրէնս Պիզմարգըն մագսատը, Շարգի Եւրոբանըն խարթասընը պիւսպիւթիւն տէյիշթիրմէք, վէ պէօյիւք տէվլէթլէրի գուվվէթսիզ պըրագըպ, Ալէմանիայը Եւրոբանըն պիր եէնի Փաեըքթախթ տէվլէթի հիւքմիւնէ կէթիրմէք տիր։ Պու պէօյիւք տիբլօմաթըն գուրտուղու բլանլարա գարշը կէլէպիլէճէք, Եվրօպատա պու կիւն հիչ պիր տէվլէթ պուլունմատըղը ճիհէթլէ, Պիսմարգըն գուրտուղու բլանլարըն հուսուլ բէզիր օլաճաղընտա հիչ չիւպհէ եօգ տուր։

* * *

Պէօյլէ պիր պէօյիւք մուհարէպէնէ մէյտանը աչըգ պըրագմագ իչիւն, քիւչիւք վէ խուսուսի մուհարէպէլէրին պէր թարաֆ օլտուղունու պէեան իթմիք իսէ տէ, պու ճինս մուհարէպէլէր տախի պիւթիւն պիւթիւն պէրթարաֆ օլմայըպ, խիթամ պուլանլարըն եէրինի պաշգալարը թութմագտա տըր։ Աֆրիգանըն ճէնուպ քէօշէսինտէ աչըլմըշ օլան Զուլու մուհարէպէսի խիթամ պուլտու իսէ տէ, պու գըթանըն տիկէր իքի քէօշէսինտէ եէնի իքի մէսէլէ զուհուր իթմէքտէ տիր։ Պիր թարաֆտան Հապէշիսթան իլէ Մըսըր պէյնինտէ միւնասէպաթ պօզուլմագտա օլուպ, պիր մուհարէպէ իհթիմալի կէօրիւնտիւյիւ կիպի, տիկէր թարաֆտան տա Մարօքտա (Ֆաս) տախիլի ֆէսատլար զուհուր իտուպ, մէսէլէ կիւնտէն կիւնէ քեսպի էհէմմիյէթ իթմէքտէ տիր։

Մարօք մէսէլէսի սըրֆ տախիլի պիր մէսէլէտէն իպարէթ գալմայըպ, Եւրոբա տէվլէթլէրինին վէ խուսուսի իլէ Սբանիա իլէ Ինկիլթէրրանըն միւտախէլէսինի իճապ իտէճէք տիր։

Մարօքտա, Ինկիլթէրրա իլէ Սբանիա մէնաֆիի արասընտա րէգապէթ պուլունտուղունտան, պու մէսէլէտէն տօլայը, շիմտիտէն պու իքի տէվլէթ արասընտաքի միւնասէպաթ թէղայիւր իթմէյէ պաշլամըշ տըր։

* * *

Եունան հուտուտունուն թէսվիյէսի իչիւն, գօմիսիօնուն վագը օլան իքինճի իճթիմաընտա ճէրէեան իտէն միւզաքէրաթ՝ 13 իւնճի բրօթօգօլուն էսաս իթթիխազ օլունուպ օլունմամասընտան իպարէթ գալմըշ օլտուղունտան, Սաֆվէթ բաշա հազրէթլէրի պու պապտէ պէր վէճհը աթի իթայը ճէվապ իլէմիշ տիր։

«Տէվլէթը Օսմանիյէ Պէրլին գօնկրէսինին օն իւչիւնճիւ բրօթօգօլու իւզէրինէ թէէսիսի միւզաքէրէտէն իճթինապ իթմէզ. չիւնքի մէզքիւր օն իւչիւնճիւ բրօթօգօլ Եունան թէսվիյէյի հուտուտը հագգընտա պիր կէօնա գարարը գաթիյի միւթէզամմին օլմայըպ անճագ պու պապտա օլան արզու տէեէլի նահաթ Պապը Ալիյէ արզ վէ իթմիշ տըր։ Հալպուքի գօնֆէրանստա պու պահսըն էմսալի թէքէֆֆիւլ վէ թէզէքքիւրինտէ տէվլէթը Օսմանիյէ մուրախխասը օլան տէվլէթլու Գարաթէօտօրի բաշա հազրէթլէրի գօնկրէնին իշպու թէքլիֆաթընա գարշը «Տէվլէթը մէթպուամտէն պու պապտէ պիր կէօնա թալիմաթը հայիզ օլմատըղըմտան, էսասը պահսը Պապը Ալիյէ արզ իլէ, ալաճաղըմ էմրէ թէվֆիգի հարէքէթէ մէճպուրում» եօլունտա պասըթը իթիրազ իլէ միւզաքէրէտէն իզհարը արազ իլէմիշ օլմալարը իւզէրինէ, գօնկրէնին րէիսի պուլունան բրէնս Պիզմարգ հազրէթլէրի բաշքի միւշարիլէյհէ «Գօնկրէնին տուրէթը միւզաքէրաթը պիր գարարը գաթի տէյիլ, պիր արզուի մուէլլիտէն իպարէթ տիր. պինաէն ալէյհ Պապը Ալիյէ արզ վէ իսթիզանա իհթիյաճ եօգ տուր» ճէվապընը վէրմիշ օլտուգլարը հագգընտա 13 իւնճի բրօթօգօլտա սէբահաթ վար տըր։

Պինաէն ալէյհ 13 իւնճիւ բրօթօգօլ իւզէրինէ ճէրէեան իտէճէք պահս վէ միւզաքէրէյէ պիր մէճպուրիյէթը միւթէգապիլէ վէ գաթիյէ հիւքմիւ վէրիլէմէզ։»

Եունան գօմիսէրլէրի պու ճէվապըն իւզէրինէ Աթինատան թալիմաթ իսթէմիշլէր տիր։ Շիմտի գօմիսիօնուն տէվամ իտուպ իթմէմէսի, վէ մէսէլէնին հալլ օլունուպ օլունմամասը, Աթինատան Եունան գօմիսէրլէրինէ վէրիլէճէք թալիմաթա միւթէվագգըֆ օլմագլա կէլէճէք բէնշէմպէ կիւնիւ մուգու պուլաճագը իճթիմատէ պու խուսուս պէլլի օլաճագ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Բարիս 1 սէփթէմպէր

Մ. Պօնքրինին Պօրտօտա ինթիխապը իւզէրինէ, իքինճի պիր գուրա քէշիտէ օլունաճագ տըր։

Լօնտրա 1 սէփթէմպէր

Ինկիլթէրրա տէվլէթի Պիրմանիատաքի էլչիսինի կէրի չաղըրմըշ տըր։

Տէյլի Նէօսըն պէեանընա կէօրէ, Ասիայի Վուսթատա Ռուս ասքէրինին գումանտանը Ժէնէրալ Լազարէֆ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Տէյլիթէլէկրաֆըն իֆատէսինէ նազարըն Անատօլուտա Ռուսիա հուտուտու ճէտիտէսինին թահտիտի միւզաքէրաթը թէքրար պաշլանմըշ տըր։

Զէթինէ 1 սէփթէմպէր

Գարատաղ պէյի տիւն Վիէննայա ազիմէթ իթտի։ Միւշարիլէյհին սէեահաթը Օսմանը վէ Գարատաղ հուտուտունա տայիր օլտուղու զանն օլունույօր։

Սօֆիա 1 սէփթէմպէր

Պուլկարիսթան բրէնսի Սըրպիստան կէլէն մէմուրը մախսուսու տիւնքի կիւն գապուլ իթմիշ տիր։

(Պօսթա ղազեթէ կէլէն Բէթէրպուրկ)

Բէթէրսպուրկ 1 սէպթ.

Իմբէրաթօր Կիյօմ իլէ իմբէրաթօր Ալէքսանտրըն եագընտա միւլագաթ իտէճէքլէրինէ տայիր զուհուր իտէն շայիա միւհթաճը թաստիգ տիր։

ՌԷՍՄԻ.—Զար կէլէճէք հաֆթա կիւնիւ Լիվատիատա պէքլէնիյօր։

Աժանս Ռէօթէր

Լօնտրա 1 սէփթէմպէր

Սթամպօլտան վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, տիւնքի բազար կիւնիւ Տէրսաատէթտէ վուգու պուլան թահրիկի հուտուտու Եունանիյէ գօմիսիօնընըն իճթիմաընտա Օսմանը գօմիսէրլէրի, Ռուզնամէ Թագտիրինտէ մէվճուտ կէօրիւնէն իհթիյաթտան սըրըլմայարագ, Պէրլին գօնկրէսինին օն իւչիւնճիւ բրօթօգօլունու միւզաքէրաթա եաստ իթթիխազ իթմէյէ մուվաֆագաթ իթմիշլէր տիր։

Սօֆիա 1 սէփթէմպէր

Պուրայա ալտըգ իտէն Իսլամ մէհաճիրլէրէ Պուլկար զապըթասը թարաֆընտան ալտ մուամէլէ օլունույօր։ Մէզքիւր զապըթա Իսլամլարըն եարըսը միւլքլարընը տէյիլ, ուֆագ պուրջագլարընը վէ հէր կիւն գուլլանըլաճագ էշյալարընը պիլէ ալըպ, Պուլկարլարա թէվզի իտիյօր։ Իսլամ գատընլարընա հագարէթ օլունմուշ տուրինիկիրը Ժէնէրալ գօնսօլօսը Մ. Բօլկրավ. Մըր Հ. Լայարտտան ալաըղը թալիմաթա կէօրէ, Պուլկար հիւքիւմէթը մահալլիյէլէրինէ թէվպիխաթը մուէսսիրէ իճրա էյլէմիշ տիր։

Լօնտրա 1 սէփթէմպէր

Լօնտրատա էֆքեարը ումումիյէ՝ Աւսթրիա տէվլէթի իլէ հիւսնիւ իթթիֆագա կայէթ մէյալ վէ միւսաիտ տիր։ Ինկիլիզ ղազէթալարը, լօրտ Պիգընսֆիլտին՝ Աւսթրիա թարաֆընտան սուլհ իսթիհսալ մուգտէ պուլմաճաղընա էմնիյէթը քեամիլէ իլէ Պօսնաեա վէ Հէրսէքէ վէ Եէնի Բազար Աւսթրիա ասքէրինին տուխուլունի գօնկրէտէ էն էվվէլ իլտար իլէմիշ օլտուղունու պէեան իտէյօրլար

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Գաշ մապէյնճի Համտի բաշա հազրէթլէրինէ Նիշանը Օսմանինին պիրինճի րիւթպէսինտէն միւրասսա պիր գըթասը,

Հէյէթը Այանտէն Ահմէտ Ճէլալէտտին բաշա հազրէթլէրինէ թէպտիլէն պիրինճի րիւթպէ Մէճիտի,

Պու քէրրէ եօհտէսինէ Սթամպօլ բայէսի իհսան պույրուլան իւլէմատէն իսհագ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէպտիլէն իքինճի րիւթպէ Մէճիտի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր։

—Տիւնքի կիւն Գաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրինին հուզուրունտա օլարագ, մալիյէ նազըրը իլէ Պանգա տիրէքթօրլարը վէ պազը միւթէպէր պանքէրլէր պէյնինտէ էֆէ+Բէէլ 500 պին լիրալըգ պիր իսթիգրազ ագտը հագգընտա միւզաքէրէ ճէրէեան իթմիշ իսէ տէ, գարարը գաթիսի հէնուզ վէրիլէմէյիպ, չարշէնպէհ կիւնիւնէ թալիգ իտիլմիշ տիր։

Խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, իշպու պէշ եիւզ պին լիրա ասաքիրի Շահանէնին հալը հազըրընա իրճաը իլէ, պագը իհթիյաճաթը աճիլէ մէսարիֆաթընա սարֆ օլունաճագ տըր։

—Խասսա օրտուի Հիւմայունու միւշիրի Տէրվիշ բաշա հազրէթլէրի տիւնքի կիւն Տավլըա բաշը գըշլասընա կիտիպ խասսա թապուրլարընը մուայէնէ իթմիշ տիր։

—Տիւնքի Նիւսխէմիզտէ պէյան իլէտիյիմիզ Պարօն Հիրշին թէքլիֆաթընը թէտգիգէ մէմուր օլան մէճլիսի ումումիյէ Նազըրը Միւնիֆ էֆէնտինին թահթը րիյասէթինտէ, պուլունան գօմիսիօնը մախսուս, րիյասէթը մալիյէ գօմիսիօնը րէիսի Եօվհաննէս էֆէնտի, Շուրայի տէվլէթ մալիյէ տաիրէսի րէիսի Էտիպ էֆէնտի, Նաֆիա միւսթէշարը Օհան էֆէնտի, տույունը ումումիյէ միւտիրի Նազիֆ էֆէնտի հազարաթընտան միւրէքքէպ օլուպ, մալիյէ նէզարէթինտէ թախսիս օլունան տաիրէի մախսուսատէ իճթիմա իլէյէճէք տիր։

—Մըսըր գավուս քեթխիւտասը Աբրահամ բաշա հազրէթլէրի եարըն իսքէնտէրիյէտէն Տէրսաատէթէ ավտէթ իտէճէք իմիշ։

—Տիւնքի բօսթա իլէ ալտըղըմըզ Ինկիլիզ ղազէթալարընտա միւնտէրիճ պիր գըթա թէլէկրաֆըն խապէր վէրտիյինէ կէօրէ, Ճէպէլի Լիպնան միւթասարրըֆը Ռուսթէմ բաշա հազրէթլէրինէ Ֆրանսայի հիւքիւմէթի թարաֆընտան լէժիօն տ'Օնէօր նիշանընըն պէօյիւք գօրտօնու իհտա գըլընմըշ տըր։

—Ասաքիրի Շահանէնին թարզը ճէտիտ իւզրէ թալիմ ու թէրպիյէսի իչիւն, շիմտիլիք Սթամպօլտաքի ալայ վէ թապուրլարտա մէքթէպլէր թէշքիլ օլունաճագ իմիշ։

—Պու կիւն Խըրգաի Շէրիֆ սաաթ ալթը րատտէլէրինտէ աչըլաճաղընտան, տէվայիրի րէսմիյէ պէր մուէթատ թաթիլ պուլունաճագ տըր։

—Պանգը Օսմանի վէ Պալթաճը գումբանիյասը իլէ Պապը Ալի պէյնինտէ տուխան իտարէսի ինհիսարիյէսինին քէնտիլէրինէ թէրքի իւ իհալէսինէ տայիր պագը միւզաքէրէ ճէրէեան իլէմէքտէ իտի։

Միւթէահհիտլէր, պէշ սէնէլիք հասըլաթը վասաթիյէ իւզէրինէ հիսապ օլունարագ, սէնէվի խազինէյէ պիր մէպլաղը մուայյէնին իթաասընը տէրէօհտէ իլէմէքտէ, վէ պիր գաչ սէնէ սօնրա տախի, հասըլաթը սաֆիյէնին եիւզտէ գըրգընը խազինէյէ իթա իթմէյի գապուլ իտէյօրլար իմիշ։

—Տիւն ագշամ Թուզլասա Նաֆաա միւսթէշարը Օհան էֆէնտի հազրէթլէրինին թահթը րիյասէթլէրինտէ վէրիլէն պալօտա բէք չօգ զէվաթ հազըր պուլունմուշլար տըր։ Սաաթ 1տէ մուզիգա թէրէննիւմսազ օլուպ, պալօ իչիւն թային օլունան մահալլէ րագս իտէնլէր թէճէմմիւ իթմիշ, վէ սաաթ 6յա գատար էյլէնիպ մէմնունէն ավտէթ իլէմիշլէր տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի կրօն. ժողով Բաթրիքխանէտէ Բաթրիք Աճէն. Ներսէս Ս. հազրէթլէրինին թահթը րիյասէթինտէ օլտուղու հալտէ իճթիմա իտիւպ, պագը մէսայիլի միւխթէլիֆէյի միւզաքէրէ իթտիքտէն սօնրա, բազար կիւնիւ վուգու պուլուպ տիւնքի Նիւսխէմիզտէ տէրճ իտիլէն իւսկիւտար Ս. խաչ քիլիսէսի վուգուաթընը նազարը տիգգաթա ալըշ, վէ վուգուաթը մէզքիւրէյի պէեան իթմէք իւզրէ Բաթրիգխանէյէ կէլմիշ օլան քիլիսէի մէզքիւր մուվագգաթ թաղ. խորհուրդընը պիլէպ իսթիճվապ թալէպ իթմիշ վէ կէրէք Բաթրիգ հազրէթլէրի վէ կէրէք պիլճիւմլէ ազայի մէճլիս իշպու թէէսսիւֆլէ պէրապէր, իճապընըն իճրասը զըմնընտա, քիլիսէյի գարատանլարըն վէ եախօտ տահա տօղրուսու գարամայա թէշվիգ իտէնլէրին չէօհրէթ վէ էսամիսինի իսթէմիշլէր տիր։

Միւհագգիգա էհալինին, իշի պու տէրէճէ իֆրաթա վարտըրմասը, շայանը թագպիհ մէվատտէն օլմագլա, ֆաիլլէրինին վէ միւշէվվիգլէրինին թէքտիր վէ հաթթա թէէտիպ օլունմասը պիլէ իճապ իտէր իսէ տէ, ան ասըլ պու ույղունսուզլուգլարա սէպէպիյէթ վիրէնլէրին տահա զիյատէ բէնչէի միւճազաթա չարբըլմալարը մուվաֆըգը հագգանիյէթ օլմագլա, պու հալտէ տէրատէսիթը րուհանիյէթ օլան Ճէրմաքեան մուհաքէմէսինին րուհանիյէթ ուգտէի մէճհուլէ պըրագըլմայըպ, պիր ան էվվէլ հագգանիյէթէ մուվաֆըգ սուրէթտէ թէսվիյէսիյլէ, շու մէսէլէյէ խիթամ վէրիլմէսի տահա էվլա տըր զանն իտէր, վէ պու միւթալաամըզը Բաթրիգ Աճէն. Ներսէս Ս. հազրէթլէրիյլէ կրօն. ժողովըն հիւրմէթլու ազալարընըն նազարը տիգգաթընա արզ իլէրիզ։

Պու միւնասէպէթլէ շունու տախի պէյան իտէրիզ քի, էօյլէ Մուշ խապէր վէրիլտիկի կիպի Ս. Խաչ քիլիսէսի բաբազլարը պատարագ վագթինտէ տիշարը չըգարըլըպ տա պատարագ մէն օլունմըշ տըր. տահա պատա...

բագա պիր միւտտէթ վար իքէն էհալի կիտիպ, ումուլէթլէ պիլճիւմլէ բաբազլարըն տիշարը չըգմասընը իսթիտա իթմիշ, վէ օնլար տա պիր սէս չըգարմագսըզըն չըգըպ կիթմիշլէր տիր։

—

Պաշլարընա թագքէ գօյտուգլարընտան տօլայը մահպուս պուլունան իւսկիւտարլը տէլիգանլըլար, միւտտաիի ումումի սաատէթլու Գօսմաքի էֆ. հազրէթլէրինին էմրի իւզէրինէ քէֆալէթէ րապթ օլունուպ, մահպէստէն չըգարըլմըշ վէ գագաթ ճէզա մահքէմէսինտէ մուհաքէմէլէրինէ տէվամ օլունաճաղընտան, ճէլպ օլունտուգճա մահքէմէյէ կիտէճէքլէր իմիշ։ Մուշլու Ցակօբ սարկաւագ կէլինճէ, մէրգումուն հէնուզ պիր գաչ կիւն տահա տուրմասը լազըմ կէլմիշ տիր։

—

Մուշտան Բաթրիքխանէյէ վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆ, օլ հէվալիտէ վուգու պուլան մէզալիմ վէ թաատտիյաթտան պահս իտէրէք, գըրգ կիւն զարֆընտա միւլէթտաշլարըմըզտան պէշ քիշինին գաթլ ու թէլէֆ օլտուղունու վէ հիւքիւմէթը մահալլիյէնին պունճա ֆէնալըգ վէ ույղունսուզլուգլարը մէն ու տէֆ իթմէյէ զայըր միւգթէտիր պուլունտուղունու պէեան իտէյօր։ Մէզքիւր թէլէկրաֆըն մէալինէ կէօրէ, զաապը էմվալ իթմէք, գարը վէ գըզ գաճըրմագ, գաթլ վէ իտամ իթմէք վէ սայիր պու կիպի սիյաթ վէ մէզալիմինտէն Մուշ աաչնորդունուն թահամմիւլ վէ թագաթը թիւքէնէրէք, էկէր պիր ան էվվէլ պու ֆէնալըգլարըն էօնիւ ալընմազ իսէ, մումաիլէյհ իսթիֆա իթմէյէ Տէրսաատէթէ կէլէճէքմիշ։

Բաթրիգ Աճէն. Ներսէս Ս. հազրէթլէրի տիւնքի կիւն մէզքիւր թէլէկրաֆը աղզ իթտիկի կիպի, տէրհալ պիր թագրիրի մախսուսլէ Պապը Ալիյէ իրսալ ու թէպլիղ իլէմիշ տիր։

—

Տիւնքի բօսթա իլէ ալտըղըմըզ Ինկիլիզ ղազէթալարը Էրմէնի մէսէլէսինէ տօղրուտան վէ եախօտ տօլայըտան թէալլուգի պուլունան պագը թէլէկրաֆլարը հավի պուլունտուգլարընտան, նագլէն տէրճ միւնասիպ կէօրիւլմիւշ տիւր.

Տէրսաատէթտէն օգոստոս 22 թարիխիյլէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ խապէր վէրիր քի, —«Էրմէնի բաթրիգի իսթիֆասընը կէրի ալմըշ տըր։»

Տէրսաատէթտէն օգոստոս 23 թարիխիյլէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Հալէպ իքինճի գօմիսէրի Նուրեան էֆէնտինին իսթիֆասընըն սէպէպի, Պապը Ալիտէն վէ սարայը Հիւմայունտան էհէմմիյէթլի մուզայիր էմիրլէր ախզ իթմիշ օլմասը իմիշ։ Մալիւմ օլտուղու վէճհլէ, եէնի գօմիսէր Սայիտ բաշա պու իսթիֆա մէսէլէսինի թէսվիյէ իթմիշ տիր։

Տէրսաատէթտէն օգոստոս 25 թարիխիյլէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ, Էրզրումա կիտէճէք օլտուղունու խապէր վէրտիյիմիզ Իսքէնտէր պէյին մէմուրիյէթինի պէր վէճհի աթի խապար իտէյօր.

«Մաճար միրալայը Իսքէնտէր «պէյ, ասքէրի միւֆէթթիշ սըֆաթըլա անտարիպ Էրմէնիսթանընա ազիմէթ իտէճէք տիր, վէ «մէմուրիյէթի, էյալէթի մէզքիւրէտէ ախիրէն միւշահէտէ օլունան աճայիպ խիլէճան ալամէթլէրի իւզէրինէ, լազըմ կէլէն թէտապիրի իհթիյաթքեարանէյի իթթիխազ իթմէքտէն իպարէթ տիր։

«Էրմէնիսթանըն հալինէ տայիր Ինկիլիզ սէֆիրի սըր Հէնրի Լէյըրտա պիր րաբօրթօ վարիտ օլտու, քի օրալարտա իշլէրին հալի վէխամէթլի օլտուղունու թաստիգ իթմէքտէ տիր։»

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Բեթերսպուրկտա պուլունան ինկիլթերրա սեֆիրի թարաֆընտան Ռուսիա խարիճիյէ նեզարեթինէ վիրիլէն նօթանըն թերճէմէսի տիր․

Լֆէնտիմ Հազրեթլերի․

Անատօլու Թահտիրի հուտուտ գօմիսէրլէրի թարաֆընտան ալընան բաքօրթօյարտան միւսթէպան օլտուղունա կէօրէ, Ռուսիա գօմիսէրլէրի եալընըզ Ռուսիա խարիթալարընը էսաս թութարագ, Թահտիրի հուտուտ մուամէլաթընըն օ էսասա թէվֆիգ իտիլմէսինի թալէպ, վէ օլ պապտա ըսրար իտէյօրլար իմիշ․ Ռուսիա էրքեանը հարպ հէյէթինին մալիւմաթընը ինքեար վէ եա խուլուսը նիյէթինի ատէմը գապուլ մանասընը թէզամմիւն իթմէմէք իւզրէ, շունու պէյանէ իպթիտար իտէրիմ քի, Ռուսիա խարիթալարընը աէհվ վէ խաթաատան արի ատտ իթմէյէ մէճպուր տէյիլիզ․

Էյէր պիզիմ խարիթալար իլէ Ռուսիա խարիթալարը արասընտա միւպայէնէթ պուլունմասա վէ օ միւպայէնէթ տէ միւհիմմ օլմասա, պու պապտա հաճէթ պիլէ գալմազ իտի ։

Հալպու քի միւպայէնէթը քիւլլիյէ մէվճուտ օլուպ, պու միւպայէնէթին էլպէթթէ պիր սէպէպը ֆէննի վէ եա խարիճիսի օլմալը տըր ։

Մաէլթէէսսիւֆ պէյան իտէրիմ քի, Ռուսիա մէմուրլարընի միւլքիյէ վէ ֆէննիյէսի միւպայէնէթը մէզպուրէյէ տայիր պիր կէօնա սէպէպ պէյան իթմէք քիւֆթէթինի խիմլյար իթմէմիշլէր տիր ։

Եալընըզ էրքեանը հարպ բէյասի Ռուսիա տաիրէի էրքեանը հարպընտան Ռուսիատա եապըլան Անատօլու խարիթալարընըն միւքէմմէլիյէթինի մուսատտագ պիր շահատէթնամէ իպրազ էյլէմիշ տիր ։

Բուհուսը տուէլիյէյէ միւթէալլիգ մէսայիլ պիր հիւքիւմէթին պիր սաիրէսինէն վիրիլէն շահատէթնամէլէր իլէ հալլ օլունամազ ։

Պու հիրհէթլէ խարիթալարըն Ռուսիա նօգթաի նազարընտան միւքէմմէլիյէթինի մուսատտագ շահատէթնամէ տիմէք օլան սալիֆ իւլ զիքր շահատէթնամէ իլէ մուպահասամըզ տուէլիյէտէ իսթինատ խուլէմէզ ։

Ասիա գըթասընըն խարիթալարը հէր թարաֆտա նագըս հալտէ օլտուղունա տայիր էհլի վուգուֆուն բէք չօգ միւթալաամըզ նազըրլարա իրիլմիշ տիր ։

Ռուսիա էրքեանը հարպը պու խատալարա գարշը, էհէ էսէրինին սըհհէթինի իտտաա իտէպիլիր ։

Անճագ միւզաքէրաթը տուէլիյեատէ քէնտի էրքեանը հարպընըն խարիթասը էսաս թութուլմագ իչիւն Ռուսիա հիւքիւմէթի իտտաա իտէմէյիւպ, [illegible] խարիթալարա եալընըզ ֆէննէն տէյիլ բօլիթիգաճա էսպապա իսթինատէն տախի իթիրազ օլունապիլէճէյինի տէվլէթը մէթպուալարը խաթըրլարա կէթիրմէլի իտի զաննը իտէրիմ ։

Անատօլու Թահտիրի հուտուտ գօմիսիօնունուն վազիֆէսի, ահտնամէյէ թէվֆիգէն Թահտիրի հուտուտ օլուպ, կէրէք Ռուսիա տէվլէթինին վէ կէրէք պաշգա պիր տէվլէթին բօլիթիգաճա խուտուտլարընը վէ եա խաթլարընը թաային վէ թէքզիպ սըրասընտա կէլինճէ՝ մէսէլէ գօմիսիօնուն վազիֆէսի խարիճինէ չըգարագ, պէյնէլ տուէլ միւթէհաստիս մէսայիլ սըրասընտա կէչէր ։

Պու տազիգա զաթը Ասիլանէլէրինին վուգուֆը ալիլէրի պիր տէրէճէի ալիւլատէ օլմազլարըթաֆսիլաթը շիմտիյէ կիրիշմէքսիզին միւճանէպէթ գըլընըր ։

Թահտիրի հուտուտ մէսէլէսի իլէ պիր Ս․․․․ [illegible] թէմէլլիւք

խուսուսլարընը վէ ուհուտը գատիմէ խաթլյամը տավալարընը մէյտանա չըգմասը էսասէն չայանը էսէֆ օլուպ, Պէրլին ահտնամէսինին թային իթտիյի հուտուտը ճէտիտէ խալիֆանէ Թահտիրա վէ իսթիլաֆաթը սաալըգատան պիլ քիւլլիյէ սարֆը նազար իտիլմէլի իտի․

Ռուսիա գօմիսէրլէրինէ պիզիմ գօմիսէրլէր թարաֆընտան պու եօլտա վուգու պուլան իխթարաթա ճէվապը րէտտը գաթի ալընտըղը, ճիւմլէի միւսթէմլէքեաթը էյէմիյէսէն պուլունմուշ տուր ։

Թահտիրի հուտուտ գէյֆիյէթինտէ միւշքիւլաթ իհտաս իթմէքսէն, Ռուսիա մէմուրլարը հիւքիւմէթլէրինէ պիր խըրամէթ իպրազը էմէլինտէ իսէլէր, շայանը թաաճճիւպ էմէլտէ պուլունուպ, իլէրուտէ մահճուպ օլուրլար ։

Իշթէ, էֆէնտիմ, պէնտէնիզ Թահտիրի հուտուտ մուամէլաթընը թաթիլ էյլէտիլմի, վէ պիլմիւզաքէրէ մուամէլաթը Թահտիրինէ վազը էսաս իտիլմէքտիր, գօմիսիօնա իշֆաի վազիֆէ միւսաատէսի իթա իտիլմէյէճէյինի պէյանէ մէճպուրում․

Պու պապտէքի մէճպուրիյէթը աճիզանէմին իլէլ ու էսպապը մուճիպէսի, կէրէք պալատէքի իֆաատը աճիզանէմտէն, վէ կէրէք գօմիսիօնուն չիմտիյէ գատար ճէրեան իտէն միւզաքէրաթընտա թութուլան զալթ ճէրիտէլէրինին լէֆֆէն թագտիմ գըլընան սուրէթլէրինին միւթալաասընտան նէզտը սամիի հազգանիյէլէրիպէրվէրիլէրինէտէ մէվգիի պէտահէթէ չըգար ։

Շարգտա իթթիֆագը տուէլի իլէ հալլ օլունմուշ նիճէ նիճէ մէսաիլէ նազարէն, բէք ատի մէսաիլտէն սաճըլպալիլէն իշ պու հուտուտ մէսէլէսինին, նասըլ օլսա հիւսնիւ սուրէթլէ հալլինէ չարէ պուլունաճաղընտա ասլա իշթիպահ իթմէմ․

Լաքին միւզաքէրաթըն թաթիլինի մուճիպ օլան պու կիպի հատիսէլէրին ատէմը թէքէրրիւրինէ սարֆը հիմմէթ միւշթէրէքէ վազիֆէսի՝ տէվլէթլէրին էօհտէի ասալիշքէրվէրիլէրինէ թէրէթթիւպ իտէր ։

Հասըլը զաթը մէալի սիմաթը միհմանթշնասիլէրի օլան քէմալը ինսաֆքիարիւթէրի վէ ֆէթանէթ հազգընտա տէվլէթը մէթպուէմին էմնիյէթը քեամիլէսի վար տըր ։

Օ սէպէպէ մէպնի, պու խուսուստա րէյը սամիի Ասիլանէլէրինէ քէմալը խուլուս իլէ ինթիզարտա տըր ։

Հաշմէթլու գրալիչա հազրեթլէրինին գապինէթօսըը, զաթը վալալէրինին Անատօլու Թահտիրի հուտուտ գօմիսէրլէրի իլէ հէմֆքէրար օլմատըգլարը զաննը գավիսինտէ տիր ։

Ինկիլիզ գօմիսէրլէրի իսթիլաֆաթը վագըատա, թալիմաթլարը խարիճինէ չըգմամըշ օլտուգլարընտան, անլէրէ հէր նէ միւթալաաի վալալէրի վար իսէ, սավպը մուխալիֆիյէ իշար վէ իզպար պույուրմալը տըր ։

Պու վէսիլէ իլէ տախի թէէքիւտի միւվալաթ էյլէրիմ էֆէնտիմ ։

ՄԻԽԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Ինկիլթէրրա ճէմիյէթը սըհհիյէսինին թէշվիգի իլէ Գարվիտօն նամ մահալտէ գարիպէն պիր սըհհիյէ գօնկրէսի աքտ օլունաճագ իմիշ․ Ցօգթօր Րիչարտսըն նամ զաթ պու գօնկրէնին րիյասէթինի գապուլ իթմիշ, վէ պիր գօմիթէ տախի թէշքիլ օլունմուշ տուր ։ Գօնկրէ իւչ շիւպէյէ թագսիմ օլունաճագ, վէ պիրինճի շիւպէսի ֆիւնունը սըհհիյէ վէ հըֆզը սըհհաթ, վէ իքինճի շիւպէսի հէնտէսէ վէ էպնիյէի սըհհիյէ, վէ իւ․․․

չիւնճիւ շիւպէսի ֆէննը ինզիլաղըյէ հէյվա վէ թապագաթը արզ իւզէրինէ միւզաքէրէ իտէճէք վէ ֆիւնունը սըհհիյէ վէ թըպպիյէտէ տայիր պազը տէրսլէր տախի թաային վէ իլյատ գըլընաճագ իմիշ ։

—

Ցուէ Թէլէկրաֆ կազէթասընըն Բէթէրսպուրկտան ալտըղը խապէրլէրէ կէօրէ, կէչէն կիւնլէր պիր չօգ ատէմլէր բօլիս թարաֆընտան թէվգիֆ օլունմուշ, վէ պիր չօգլարը տա թահթը նէզարէթէ ալընմըշ տըր ։ Սուի գաստ իտէն Սօլօվիէֆին թալիւգաթընտան չօգլարը պէշ մահտան պէրու գալա զընտանլարընտա մահպուս օլտուգլարը հալտէ, հէնուզ թահգիգաթը էվվէլիյէլէրինէ պէտա օլունմամըշ տըր ։

—

Կօլ․ կազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, Բէթէրսպուրկտա Վիպուրկ նամ մահալտէ վագի պիր տիւքեանտա բուլասաթ թէզքէրէսի օլմատըղը հալտէ պարութ վէ էճզայի նարիյէ պուլունմուշ տուր ։ Մէզգիւր տիւքեանտա արապալար իլէ նագլ օլունան պարութ վէ մէրմիյաթ տախի բօլիս թարաֆընտան էլէ կէչիրիլիպ, տիւքեան գաբաթըլըպ սահիպի տախի թէվգիֆ օլունմուշ տուր ։

Վարշավ շէհրինտէ խարպէ իծօրֆիյէ իլան օլունալը, պիրինճի տիֆանը հարպ ագտ օլունուպ, պիր Նիհիլիսթին օ՛ն իքի սէնէ միւտտէթլէ Սիպէրիատա անկարէա օլարագ խիթմէթը սամմնա գարար վէրիլմիշ տիր ։

—

Վարնատան Թարաֆէ միզա խապէրլէրինէ կէօրէ, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Վարնա գուվէրնաթօրու Մ․ Օթօբալան Սանգօֆուն Ցէրսատէ բօլիթիգա մէմուրու թաէյին օլունաճաղը, վէ մումաիլէյհին էէրինէ Թուլչալը Տիմիթրաքի պէյին թամաթընըն թային օլունաճաղը հավատիսամըզ մէվսուգէտէն իմիշ ։

Վարնայա 6 սաաթ մէսաֆէտէ Գումլուճա գարիյէսինտէ Թիւրք էշգըյասը պիր ժանտարմա նէֆէրի գաթլ իթթիքլէրի ճիհէթլէ, էշգըյայի մէրգումէ թէհարրի օլունմագտա իմիշ ։

Չէնտ կիւնտէն պէրու Վարնա չէհրինին Թահրիրի նիւֆուս վէ էմլաքընա մուպաշէրէթ օլունմուշ տուր ։

—

Կիրիտտէն Եվրօբա կազէթալարընա վիրիլէն մալիւմաթա կէօրէ, հիւքիւմէթը Սէնիյէնին իլան պույուրտուղու աֆվը ումումի ի չինտէ պազը քիմսէլէր տախիլ օլմայըպ պիր հայլ իսթիխսանտէ պըրագըլտըգլարընտան տօլայըվալիի վիլայէթտէ պիր բրոթէսթօնամէ կէօնտէրիպ, պու աֆվը ումումինին գապուլ օլունամայաճաղընը պիլտիրմիշլէր, վէ էօթէտէ պէրու․ տէ պազը միւսէլլահ ֆըրգալար տախի թէշէքքիւլ պաշլամըշլար իմիշ ։

—

Ֆիլիպէտէն ալաֆրանկա 23 օ․ գոստոս թարիխլիյէ եազըլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Եվրօբա գօմիսիօնը պիր խայլի մէսէլէլէր վէ խուսուսիյէ կէօմրիւք մէսէլէսինի թէտգիգ վէ միւզաքէրէ յէ պաշլայաճագ տըր․ զիրա պու կէօմրիւք մէսէլէսի՝ զաթը Շահանէնին մէթպուլիյէթի վէ մէմալիքին մալիյէսի իչիւն բէք ճալիպի իթթինա վէ ալագա տըր ։ Պաշհու մէզգիւր գօմիսիօն Սթամպօլա ազիմէթ իտէրէք, Պէրլին ահտնամէսինին 23 ինճի պէնտինինին իճրաաթըլյա մէշղուլ օլաճագ տըր ։ Պէնտը մէզգիւր Կիրիտ ճէզիրէսիյէ էյալաթը սայիրէնին իսլահաթընա տայիր տիր ։

—

Քէրսօն Պանգասը չիւպէսինտէն սըրգաթ օլունան պիր պուչուգ միլեօն րուբլինին էքսէր միգտարը բօլիս մարիֆէթի իլէ ճէլէ կէչիրիլիպ, եալընըզ 32 պին րուպլի գատար ագչէնին եէրի հէնուզ պուլունամամըշ տըր ։

—

Ամէրիգատա վագը Բօսթօն պօղազընտա գանալ ինշասը իչիւն, Մ․ տը Լէսէբս մարիֆէթի իլէ Բարիստէ սաթըլգա չըգարըլան հիսսէլէր բաղալըթ պուլմատըղընտան, մումաիլէյհ սաթըլան հիսսէլէրին էսմանընը տախի իատէ իթմէյէ գարար վէրմիշ տիր․ Մ․ տը Լէսէբս Ամէրիգայա աղիմէթլէ գանալը մէզգիւրուն ինշասընա, մէմալիքի Միւթթէհիտէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէսինին մուխալէֆէթինի պէր թարաֆ էյլէմէք իւզրէ, միւզաքէրէ, վէ Եվրօբայա աիտէ թինատէ գումբանիյայը թէշքիլ իտէճէք իմիշ ։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Պանքասընըն 31 յուլիօ 1879 Բուլէնչօսու դէվլէթի[illegible] տըր․

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտըգտա վէ Ֆր․ Սանթ․ եա պանգալարտա նուգուտ	28,923,913	74
Սանտըգտա պուլունան սէնէտաթ	95,784,060	37
Հիսսալը ճարի	75,694,591	82
Րէհին վէ եա թէէմինաթ իւզէրինէ իգրազ օլունան մէպալիղ վէ սայիրէ	190,130,305	95
Հիսսէ վէ պօնօ վէ թահվիլաթ վէ էսհամ	2,049,499	67
Բարիստէ վէ Լիօնտա վագֆ էմլաք	7,000,000	
Էմր իւզէրինէ աչըլան հիսապլար	28,174,447	22
Սէրմայէտէն հէնուզ ալըղ օլունմայան մէպալղ	40,000,000	
Եէքիւն	477,756,818	77

ՏՈՒՒՈՒՆԱԹ

Ցէբօզիթօ վէ աչըգ պօնօլար	124,088,758	43
Հիսսալը ճարի	101,148,630	11
Գապուլ օլունան բօլիչալար	33,096,582	
Վատէի մուաճէլէ իլէ տէբօզիթօ վէ պօնօլար	75,004,351	38
Էմր իւզէրինէ աչըլան հիսապլար	20,242,208	56
Իհթիյաթ աչճէսի	24,176,288	20
Սէրմայէ	100,000,000	
Եէքիւն	477,756,818	77

Մէճլիսի իտարէ րէիսի
ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ

Միւտիր
Ժ․ ԼԸԹՈՒՐՆԷՕՐ

ԹԻՃԱՐԻՅԷ

Պօրսա[illegible] [illegible]

Սթամպօլ 20 Օգոս․ 79

Լն միւհիմմ վուգուաթը թիճարիյէ, պուղտայլարլա տիկէր զախիրէլէրին վէ ունլարըն ֆիյաթլարընըն եիւքսէլմէսի տիր․ Պու թէրագգինին սէպէպի՝ էվվէլա Վարնա վէ Պալչըգ լիմանլարընտան զէխայիր իխրաճաթընըն թահթը մէմնուիյէթէ ալընմասը, վէ սանիյէն չէհրիմիզտէ հազըրտա չօգ մալ պուլունմամասը տըր․ Պուլկարիստանըն Վարնա էյալէթի հիւքիւմէթը թարաֆընտան վուգու պուլան իշ պու իխրաճաթ մէմնուիյէթինին մագսէտի հազգընտա չօգ միւպալէղալը րիվայէթլէր վուգուա կէլմիշ տիր․ Լաքին պիզիմ մահալը մէվսուգտէն ալտըղըմըզ խապէրէ կէօրէ, էյալէթը մէզգիւրէ Պուլ․

կար հիւքիւմէթի, ճմահսուլու ճէթիւրին թաշրայա իխրաճընտան էվվէլ, միգտարը նէտէն իպարէթ օլտուղունու անլամագ իսթէտիլկինտէն, մէմնուիյէթը մէզգիւրէ մուվագգաթ տըր․ Պու սուրէթլէ հիւքիւմէթը մէզգիւրէ մահսուլաթըն միգտարընը սէպէթը թէֆթէր իտինճէյէ գատար իխրաճաթը մէն ու թաթիլ իթմիշ տիր, վէ եալընըզ իւլքէթմէք իւզրէ պուլունան կէմիլէրին իքմալը համուլէ իթմէլէրինէ միւսաատէ իլէմիշ տիր ։ Հալ պու քի չէհրիմիզտէ էլինտէ մալը պուլունան լարտան բէք ազը պու մէմնուիյէթտէն իսթիֆատէ իտուպ, ֆիյաթլարը չօգճա եիւքսէլթմիշլէր տիր, վէ պու կիւնտէ հէր նէ գատար մալ կէլտի իսէ տէ, հիչ պիր իշ օլմատը, զիրա թիւճճարլար եիւքսէք ֆիյաթլար իւզէրինէ իսրար իտէյօրլար․ Միւշտէրիլէր տախի վէ արթա կիւլի տիկէր գապա զախիրէլէր վէ ուն տախի պուղտայըն հալինտէ պուլունուպ, պունլարըն ֆիյաթլարը թիւճճարըն ճէմվէլիմիզտէ մէվճուտ տըր ։

ԻՏԱԼԱԹ․ Եվրօբա էմթաասը սուրէթը մունթազամէտէ կէլէ տուրմագտա տըր, լաքին հիչ աղըրը եօգ տըր ։ Նէ բիյասատա վէ նէ թաշրատա ճիտտի պիր իշ եօգ տըր․ Հէր թարաֆտա ֆիյաթլար բէք թէպէտտիւլ իթմէեօր իսէ տէ, զայըֆ տըր ։

700000 գըյէ Սիպիր եաղընըն միւզայէտէսի գաթիյէսի պու կիւնլէրտէ Պապը Սէրասքէրիտէ իճրա օլունուպ, Օսմանը լիրասը 100 ղշ․ հիսապըյլա վէ բուսումաթը, հիւքիւմէթ հիսապընա օլարագ գըյյէսի 12 ղշ․ 10 բարայա թագարրուր իթմիշ տիր ։

(Թաթ ղազէթասընըն տիւնքի նիւսխասընտան թերճէմէ օլունան պէնտինին պագիյէ վէ խիթամը)․

—Բայց, պիտի ըսեն մեզ, ո՞ւր մնաց փոխարինութիւնը ։ Շրջագայութեան արգելքին տեղ ի՞նչ պատիժ պիտի տնօրինես ։ Աժամանակեայ կամ վերջնական մի արտաքսո՞ւմ՝ որ չափազանց խիստ պատիժ մ'է ։ Ի՞նչպես կ'ուզես որ մի դաստիարակ առանց գաւազանի պզտի անառակներու խումբ մը կառավարէ ։

Նախ և առաջ կը պատասխանեմք թէ պատժոց զեղծումը ըստ մեծի մասին պատճառ դարձած է սովորական անկարգութեանց մի քանի ճեմարաններու մէջ՝ որոց անունները կրնամք տալ։ Անոնց պատճառի չ'է համալսարանի աշակերտաց՝ առակախօսին այն առածը գործածելը թէ, «Մեր թշնամին՝ նոյն խակ մեր վարժապետն է» ։ Ուստի խստութիւնը մայր է աննհազանդութեան ։ Ցղայն կառավարելու համար՝ համոզելու ճամբայն վախցնելէն աւելի լաւ է ։ Առաւել ապահով է քաղցրութեամբ յաջողիլ քան թէ սպառնալեօք, աւելի սրտին դպչելու է քան բռնութեամբ նոյն ըմբռնել կամքը մեղմելու փորձել ։

Բայց յայտնի է որ այս ընդհանուր սկզբունքներն ամեն պարագայից չեն յարմարիր ։ Ցեսակ մը բնաւորութեան տէր տղոց աւելի մի երկաթէ ձեռք պէտք է, քան թաւշեայ ։ Այսու հանդերձ այս բացառիկ պարագայից համար ըղձեմզ չեն կրնար համոզել թէ շըրջագայութեան արգելքն ի զատ ուրիշ պատժոյ միջոցներ չեն կըրնար մտածուիլ և ի գործ դըրուիլ ։ Կանոնագրութիւնը պատրաստել դիւրին է, շաբթուան մընացեալ հինգ օրերը լռելին կը բաւեն․ և յայնժամ ոչ մի մանկավարժ միջոցներէ պիտի զրկուի ։ Հոս բարեկարգական պատժոց նոր չեղջակոյտ մի հնարելու դիտաւորութիւն չունիմք, այս խնդիրն երեւակայական մեծամեծ ջանքեր չեն պահանջեր ։ Պարագայից համեմատ վարուող մի ուսուցչի,

մեծ ազատութիւն մը կրնայ տըրուիլ․ կարեւոր խնդիրն է բարեկարգական ծրագրին մէջէն ջընջել այն պատիժներն՝ որք գործուած յանցանաց համեմատութեամբ չեն, և որք մանուկը կը վիրաւորեն յանիրաւի իւր մարմնոյն ազատութեան և նոյն իսկ առողջութեանը մէջ ։

Թէեւ այս նիւթոյս վերայ բաւական խօսեցանք, այսու ամենայնիւ խնդիրը վերջացած չէ տակաւին ։ Դիւրին է արդի բարեկարգական կանոնաց թերութիւնները նշանակել, և կան նաեւ ուրիշ շատեր՝ զոր լռութեամբ անցանք, այնչափ դիւրին չէ տապաւորել համալսարանական պաշտօնէից մտաց մէջ այն հայրական ուղղութեան ոգին, [illegible] կրթութեան փոյթոյն՝ լռումն եղող դաստիարակութեան այն փոյթը՝ որ երիտասարդութեան ուսուցչաց այնքան պիտանի է ։ Այս տեսակէտով, կրկնիչ դասատուներու ընտրութիւնը խիստ փափուկ խնդիր մ'է ։ Ի՞նչպես կուզենք որ մի խեղճ մանկավարժ իւր պաշտօնը սիրէ, երբ մի անբաւական ամսականաւ կը տագնապի, և մի այնպիսի անստոյգ վիճակի մէջ է, որ վաճառականի ստորին պաշտօնեայ մը կարեկից կը լինի նմա կամ կարհամարհէ զնա ։ Մորմոքեալ յաճախ ճակատագրին զըրկանքներէն, ստիպեալ կատարելու մի ստորին աստիճանի մարդոյ (բաբլիա) դերը, սիրեալ մի այնպիսի ընտանիքէն՝ յորում դաստիարակութեան զգուշութիւններն անծանօթ էին ։ Ուսուցիչը քիչ մը Լատիներէն և քիչ մը Ցունարէն գիտէ՝ այց տաժանելի ուսմամբքը իւր միտքը խճողեալ է ։ Գործվագութ չ'է, և ո՞վ անոր տեղը կրնայ լինիլ ։ Ցարմարութիւն չունի և այն ազնիւ ասպարէզն ընտրած է, ինչպէս որ ուրիշ ասպարէզ մ'ընտրելու պիտի ստիպուէր ապրելու համար ։ Զսիրեր տղայն և չէ կարող զնա սիրել ։ Բազմաթիւ բացառութիւնք պիտի [illegible]հերքեն անշուշտ այս կանոնը՝ զոր իբր յաբաուեւ ցուցնել անյարմար է ։ Դիւցազնութիւնն ու անձնուրացութիւնը ամենէն աննշան աստիճանաց մէջ կը յայտնուին ։ Քաջասըրտութեան և անշահասիրութեան մասին, ներկայ կրկնիչ դասատուաց կարգը եւ չ'ձար պարզ վարժիչներու պատուաւոր և համակրութեան արժանի խումբէն, բայց ընտրութիւնն որչա՜փ աւելի լաւ և ապահով կ'ըլլայ, եթէ երիտասարդութեան այն համեստ հսկողներուն վիճակը նուազ տաժանելի և նուաստ ըլլայ ։ Քանի՜ սրտաշարժ պատմութիւններ գըրած են և կը գրեն տակաւին վըպասանք անոնց վիճակին վերայ ․ Պէտք է անոնց վրայ զբաղիլ, եթէ կ'ուզուի լըրջութեամբ ձեռք առնուլ և լուծել երկրորդական ուսուցչութեան խնդիրն ։ Այն խորհրդածութիւններն՝ այս կարեւոր եզրակացութեան կը յանգին ։ Ըստ այսմ կը տեսնուի որ հասարակաց իշխանութեան խորհրդածելու նիւթեր չեն պակսիր․ այս բարեկարգութեանց ձեռնակելով միայն՝ որք իրենց համեստ երեւոյթին ներքեւ ամենուն շահուց հետ կապուած են, ստուգիւ պիտի ճշմարտի ժողովրդական կառավարութեան տիտղոսն ու համբաւը ։

ՄԷՔԹԷՈՒՊ

Վան մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Վան 1879 յուլիս 7/19

Բաւական ժամանակէ որ հայաստանաշխարհութեանց վրայ չեմ գրած, և անշուշտ ընթերցողներն կը կարծեն թէ Հայաստանի սուրհանդակին կը վայելէ՞ այսպիսի, կարևոր կէտի

մը վրայ լռութիւն պահել ։ Բայց կը յուսամ թէ մեր հետեւեալ խօսքերը կը գոհացնեն զանոնք մեր լռութեան համար ։ Մեք համոզուած ենք թէ հարստահարութիւններն աշխարհի ներկայացնել աղէկ է, բայց Հայաստանի հարստահարութիւններն վերջ չեն գտներ երբէք մինչեւ որ տեղական կառավարութիւններն չդադրին չարագործներն անուղղակի քաջալերելէ, այսինքն չսկսին խստիւ պատժել զանոնք ։ Հազարաւոր ցանկեր գրուած են հարստահարութեանց նկարագրութեամբ ի՞նչ օգուտ, Եւրոպա լսեր է զանոնք ի՞նչ օգուտ, քանի որ Անգղիական ազգի մը պէս նշանաւոր մի ազգ Հայաստանի բարեկարգութեան խնդիրն ստանձնեց աշխարհի առաջ եւ այժմ իւր Արտաքին գործոց պաշտօնէի լորտ Սալիսպիւրիի բերնով ըսեր է ասել թէ մինչեւ որ Թուրքիոյ ելեւմուտքը չը բարեկարգուի, Անատօլուի քրիստոնէից վիճակն ալ չկրնար բարւօքիլ։ Կերեւի թէ այս տեսակ խօսքերն են որ քաջալերած են Հայաստանի մէջ գտնուող Քիւրտերն որ նորէն շարունակեն իրենց չարիքները Հայոց գլխուն վրայ ։ Այնինչ դեռ նոր ճամբայ ելած էին կայսերական գօմիսէրներն, համուր Քիւրտերու վրայ առժամանակեայ հանդարտութիւն մը տիրած էր եւ կըսպասէին գօմիսէրներու գալուն երթալուն, բայց ուրովհետեւ ուշացան նոքա, Քիւրտերն սկսան դարձեալ։ Դժուար կը լինի մի առ մի նշանակել այստեղ թէ որ կողմի Քիւրտերն են նոքա եւ թէ ինչ չարիքներ գործած են. միայն երեքին անունը յիշել բաւական կը համարիմ որք վերջերս գործած հարստահարութեանց հետեւանքներն են։ Այս երեքնին Համըզ Արծկէ (Ալճավազ) նահանգին մէջ, Տօպօլ եւ Զէյնէլ Անձեւացեաց նահանգին մէջ։ Համզօն Ալճավազի երկիրը իւր ամենօրեայ ապստամբութեանց ասպարէզ ընելով բնակչաց հաղորդակցութիւնը կտրած է միմեանց եւ դրսեցւոց հետ, ալ ով որ չհամարձակիր այն կողմեր դնալ ։ Այդ կողմի գիւղերն ամէնն ալ վնաս կրած են այդ Համզօի ռօսակներէն, որոց անձամբ կը զօրավարէ ։ Թէ ի՛նչ տեսակ չարիքներ կը գործէ այդ ճիւաղն, ահա Կարայ Քէշիշ գիւղի մէջ գործածներէն կրնայ չափուիլ։ Թուէս 14 օր առաջ ցորեկ ատեն բազմաթիւ հեծեալներով կը յարձակի Կարայ Քէշիշ գիւղին վրայ Ռէյիս Աթօն (1) որ մի քաջ Հայ է եւ իւր զօրութիւնով վախցուցած է այն կողմի Քիւրտերն, սպաննել կուզէ, բայց Աթօն հեռու մի տեղ էր. յայնժամ նորա քեռորդին սպաննեց ըսելով թէ քեռիդ վրէժ քեզմէ կառնեմ ։ Յետոյ ասպատակներն կըսփռէ գիւղին մէջ ամեն բան կը կողոպտէ ։ 15էն

(1) Այս Աթօն ի նպաստ Վանայ այժմու սովելոց հինգ գիլէ ցորեն նուիրեց քաղաք գտնուելով հանգանակութիւն ստորագրուած օրն ։

աւելի մարդոց քիթն ու ականջն կտրել կը տայ, որոց մէկն մի Աւանցի նաւավար է, գիւղի բնակիչներն ամենն ալ անխտիր կը ծեծէ, եւ մի մարդու դէմքն կէս տեղէն սրով մորթեզերծ կանէ ասելով թէ «գնա Վանայ կուսակալին ասա թէ քո իսկ մօրուքն այսպէս ածիլել կը ցանկանք եւ կը յուսանք թէ օր մը կը յաջողինք»։ Այս խօսքերէն ի զատ չարաչար կը հայհոյէ Վեհ. Սուլթանը, նորա նախարարներն, տեղւոյս կուսակալն եւ կառավարութեան բոլոր անդամներն։ Կարայ Քէշիշ գիւղին մէջ կային բազմաթիւ Վանեցի եւ Բաղիշեցի վաճառականներ. դոցա բոլոր ինչքերն ալ կողոպտուեցան եւ իրենք մազապուր փախան ։ Դոցա մինը Վսեմ. կուսակալին ներկայանալով բերանացի պատմեց Համզօի չարիքներն եւ Վեհ. Սուլթանի եւ կուսակալի դէմ ժայթքած հայհոյութիւններն ։ Վսեմ. կուսակալն շատ ներող բնաւորութիւն ունենալով հարկ չհամարեց վրէժխնդիր լինիլ (*)։ Կողոպտուողներէն մէկն ալ տեղւոյն վարժապետն է, զոր տեսայ խիստ թշուառ վիճակի մէջ այսօր դարձած. հիմայ Կարայ Քէշիշ գիւղն պաշարման վիճակի մէջ է եւ դպրոցն գոցուած է ։

Ահա հարստահարութիւնը որ ինչպէս յայտնի կ'երեւնայ իսկապէս ապստամբութիւն է, բայց զարմանալին այս է որ միայն Հայեր կը կրեն նորա հետեւանքը, իսկ Թուրք գեղացիներն ապատ կը մնան։ Պատճառն այդ է գուցէ, որ Վսեմ կուսակալն հայհոյութեանց վրայէն ուշւս անելով անցաւ ։ Կարայ—Քէշիշի Հայերն հազար անգամ ասած են եւ կ'ասեն թէ թող հրաման տրուի մեզ եւ մեք պսպենք Համզօի ապստամբութիւնը ։ Լորտ Սալիսպրի կ'ասէ առանց ստակի Թուրքիոյ հարստահարութիւններն չեն վերջանար ։ Բայց միթէ ստակի պէ՞տք կայ Կարաքէշիշցի Հայոց հրաման տալուն մէջ որ Համզօն նուաճեն եւ Վեհ. Սուլթանի եւ կայսերական կառավարութեան վրէժն հանեն ։ Նոքա վարձք չեն պահանջեր, ոչ թոշակ ոչ ռոճիկ ոչ ալ կօշիկ ։ Ամէն բան իրենք կը հոգան ։ Զէնք ալ չեն ուզեր, զի Հայկական բազուկներն բաւական են հրացան բռնող Քիւրտին գլուխ խորտակելու համար ։ Համզօն Մարթինի հրացաններով զինած է իւր մարդիկներ եւ կանոնաւոր բանակի մը պէս ռազմաթեր կը պատցունէ իւր հետ, զոր 79ի պատերազմին գողցած է Պայազիտի բանակէն, յորում իւր մարդերով կամաւոր ներկայացած էր, որ այն ատեն թշնամւոյն դէմ ոչինչ քաջութիւն չըրած այժմ Հայոց դէմ կը փորձէ իւր ուժ, այն Հայոց՝ որք ոչ թէ չեն կրնար դիմադրել իրեն, այլ կառավարութենէն կարգիլուին եւ որք առանց զէնքի իսկ պատրաստ են ցոյց տալ թէ Հայն չվախնար Քիւրտէն ։ Այս առթիւ անպատեհ չէ կարծեմ յիշել որ եթէ կայսերական Քօմիսէրներն զէնքի դէմ զէնք գործածելու արտօնութիւն տան Հայոց, ատիկէ աւելի մեծ բարեկարգութիւն չեն կրնար անել. եւ յայնժամ իսկապէս վերջ կը գտնեն հարստահարութիւններն, եւ կառավարութիւնը կ'ազատուի այդ ծանր հոգէն եւ մտատեւ նախատինքներէ ։ Սակայն թշուառ Հայոց ձեռքերն կաշկանդուած են ոչ միայն կառավարութենէն այլ նաեւ հոգեւորականութենէն, վասն զի ահիր ցուցուած է իրենց զէնքի դէմ զէնք գործածել ։ Այս պատեհութեամբ միայն պատմեմ որ թէպէտ անհաւատալի թուի ընթերցողաց, բայց կատարելապէս ճիշդ է. Մի կարիճ Հայ ասկէ 15 տարի առաջ 3 Քիւրտ սպաններ է որք իւր վրայ յարձակուած էին եւ դատարանէն անպարտ ելեր է ապացուցանելով թէ եթէ ինքը զՔիւրտերն չսպաններ, նոքա զինքը պիտի սպաննէին ։ Բայց յետոյ ուխտի խղճահարութեամբ մի վարդապետի խոստովաներ է իւր յանցանքը, որ կառավարութենէն ներուած էր արդէն. վարդապետն ի՞նչ ապաշխարանք դրեր նէ գիտէ՞ք ։ Ուշադրութեամբ լսեցէք. ապաշխարանք դրեր է հէք Հայուն վրայ ՅԻՍՈՒՆ ՊԱՀՔ ՊԱՀԵԼ. Հօգեւոր իշխանութիւնը քաղաքական կառավարութենէն աւելի անգութ եւ աններող գտնուեցաւ ։ Դժբաղդ Հայն դեռ ցարդ պահք կը պահէ եւ ամեն բան կը տայ այլեւս չդիմադրեր իւր վրայ յարձակողաց (1) Այսչափ Համզօին վրայ գրել բաւական է առայժմ։ Իսկ Տօպօլ եւ Զէյնէլ կոչուած Քիւրտերուն վրայ ալ ուրիշ անգամ. այժմէն այսչափ կը յիշեմ որ սոցա ըրածներն ալ յար եւ նման են Համզօի ըրածներուն որոց մէկ մասն միայն պատմեցի ։

(Շարունակելի)

(1) Այս մարդն է Աճօյ ըսէն որ Շէրէֆլու գիւղի եւ շրջակայից ըսէնն է, խիստ յաղթանդամ եւ կորովի մարդ է. Նոյն է վերյիշած Աթօյին հետ ։ Ես ինքս տեսած եմ զինքը մայիս 27 կիրակին, որում այնչափ ստիպեցի պատառ մը պանիր չըրաւ բերան ։

Թրապիզօն մուխպիրիմիզտէն վարիտ օլան մէքթուպ տըր ․

Վիլայէթ միւլհագաթընտան Օֆ գազասընտա մէշհուրի էշգըյատէն Ճանըգ օղուլլարընըն պիր տիկէրինէ օլան խուսումէթլէրի ճիհէթլէ, մահալը մէզքիւր հիւքիւմէթ գօնաղը իչինտէ էհկիլէրինէ թէսատիւֆլէ սուի գաստ իտէրէք, Ճանըգ օղուլլարը մէրգում խասըմլէրինտէն պիրինի թիւֆէնքլէ վուրուպ էօլտիւրմիւշ, վէ հիւքիւմէթ՝ մէրգումլարըն պէօյլէ հիւքիւմէթ գօնաղը տէրունինտէ պու միսիլլիւ հալըթէ ճիւրաթ իյլէմէլէրի՝ մութլաքա հայսիյէթը հիւքիւմէթի իխլալ տիմէք օլտուղունտան, տէր հալ թութմայա ազմ իյլէմիշ իսէ տէ, մէրգումլարը թաագիպ իտէճէք մըգտարը գէաֆի նէֆէրաթը օլմատըղընտան, վուգուը հալի պա թէլէկրաֆ ճանիպը վիլայէթէ արզ իլէ, վիլայէթտէն կէօնտէրիլէն ալայ պէյի իզզէթլու Հասան պէյ րիֆագաթը իլէ մըգտարը գէաֆի զապթիյէ վէ պիր պէօլիւք գատար ասաքիրի զապթիյէ նէֆէրաթը՝ էշգըյայի մէրգումէյի թաագիպ իտէրէք, կալիպա պիր իքիսինի էլտէ իթմիշ, վէ պիրինի էնսի թաագիպտէ գուրշուն իլէ էօլտիւրմիւշ վէ պագի գալանլարըն ալըղ ու կիրիֆթինէ հալա մուվաֆֆագ օլամամըշ օլտուղու մէրվի տիր ։

Եումրա նահիյէսինտէ ֆընտըգ ալըղ ու իթասը իլէ օրատա իգամէթ իտէն Թրապիզօն թիւճճարընտան Աղնաւորեան Խաչատուր աղա թիճիրին էօթէտէն պէրու մայէթինտէ միւսթախտէմ գեարկիւզարը Պօղօս նամ չախսը՝ լէյլէն մաղազասը տէրունինտէ գաթլ իլէ, եանընտա պուլունան մէվճուտ աքչէնին գասպ օլունմասը, մումաիլէյհ չօրպաճըսընա խապէր վէրիլէրէք, տէրհալ մէրքէզը վիլայէթ պիտայէթ մահքէմէսինէ միւրաճաաթլա, մագթուլը մէրգումըն քէշֆի, վէ վուգուը հալըն խաթիրչաֆը զըմընտա, միւտտաիի ումումի մուավինի Եյուպ զատէ Ալի էֆէնտի իգամ գըլընարագ, չօրպաճըսը իլէ պէրապէր մահալը մէզքիւրէ կիթտիրիլէրէք, մագթուլը մէրգումըն պէյթութէթ իթտիկի մաղազա՝ զաթէն կայէթ մազպութ օլուպ, հիչ պիր էթրաֆտէն կիրիլմէք իմքեանը կէօրիւլէմէյիպ, եալընըզ տէմիր գափուսու մախսուսի աչըլըպ պիր ագ արալըգ գալմըշ, վէ մագթուլ իսէ աղշամտան եաթաղընտա եաթար կիպի եաթըրը էերտէ գալմըշ, վէ հիչ պիր հիճէթլէ չարբընըպ չըրըընտըմըշ տըր. չիւնքի իւզէրինէ ըրգըլան գուրշուն սաղ եանընտան թէսատիւֆ իլէ կէօպէյինտէ գալմըշ, վէ պօղազընըն պիր գաչ եէրինտէ տէրինճէ սօգուլմուշ պիր գաչ պըչագ եարալարը կէօրիւլմիւշ տիր, վէ գասպ օլունան մէպլաղ էշէաճա պիր չէյ օլմայըպ, եալընըզ եանընտա մէվճուտ գըրգ աղէտ գատար Օսմանլը լիրասը զայի օլունտուղու անլաշըլմըշ տըր ։

Քէյֆիյէթ լէտէլ թահգիգ, վուգուաթը մէզքիւրէնին կիճէսի եարըսընտա հէր նէ գատար թապանճա սէսի իշիտիլմիշ իսէ տէ, սայիր պիր արպէտա սէսի տույուլմատըղը՝ օ կիճէ եագըն հարմանլարտա պուլունան պիր իքի քիմէսնէ թարաֆընտան խապէր վէրիլմիշ տիր, վէ րիվայէթէ կէօրէ, մագթուլը մէրգում Պօղոս՝ վուգուաթտան պիր կիւն ագտէմ չօրպաճըսընտան աքչէ կէթիրթմէք իչին քէօյլիւ թանըտը պիր միւսլիւման ուշաղը իլէ սըպարըշ իյլէմիշ, վէ մէրգում քէօյլիւ սըպարըշը աղասընա թէսլիմ իլէ, աքչէյի ալըպ կէթիրմիշ, վէ օ կիճէ վագըթ գարիպ օլտուղունտան օրատա գալմըշ, վէ իշպու վուգուաթը միւթէաքըպ տախի տէվրի կիճէ վուգու պուլմուշ օլտուղու, արալըգտա կիտիպ եանընտա գալան մագթուլը մէրգումուն հէքէնի թարաֆընտան խապէր վէրիլմիշ տիր ։

Մէրգում եիրմի եիրմի պէշ եաշընտա տէլիգանլը ուշագ թէվգիֆ օլունուպ, քէնտիսի վէ ֆամիլեասը խալգը իսթինթագ իտիլտիքտէ, թագրիրլէրինտէ պիր կէօնէ թէնագուզ վէ սըրիչթէ օլաճագ թէքէլլիւմ պուլունամատըղընտան, աէֆը իշթիպահ վէ թէաճճիւպէ քեաֆի օլամըշ տըր, վէ չիւնքի նահիյէի մէզքիւրէ սահիլ պիր մահալ օլուպ, չու մէվսիմի սըգլէթի ապ ու հավա միւնասէպէթիյլէ, մահալլի հէյէթը հիւքիւմէթ միւլհագ գարիյէլէրէ նագլ իտէր, վէ զաթէն օրասը պիր միւթէմէքքին էհալի մահալլի օլմայըպ, ֆընտըգըն քէսրէթի ճիհէթլէ բազարկեահ մագամընտա պիր մահալ օլտուղունտան, եալընըզ պիր գաչ ֆընտըգ թիւճճարընըն մաղազալարը իլէ պիր իքի գահվէխանէտէն իպարէթ պուլունմուշ տուր, վէ վուգուաթը մէզքիւրէյի հէմէն եէվմը մէզքիւրտէ նահիյէի մէզքիւր միւտիրի տախի խապէր ալարագ, [illegible] ըն էվվէլ զաւհիրէ իխրաճը իլէ, միւթէֆաիլինին քէմաքեան պագի իճրայի թէքթիշ վէ թէրպիյէսինտէն էմսալլէրինէ մուճիպի իպրէթ օլուր, վէ զաթէն ինզըպաթը մաաթէլի միւթէնապէհանըն էսպապը խըթխաալի տախի պու միսիլլու իւմն ու ասայիշի ամմէյի իխլալ իտէն էշգըյայի միւզիրրէնին իճրայի թաղիպ վէ թէրպիյէսի իլէ հուսուլպէզիր օլմասը միւսթաղնի իզալէ արզ ու պէյան տըր ։

Կէչէնլէրտէ եազըլըշ օլտուղու Միմէրա գարյէսինին գաթլ վագաասընտա գաթիլի մէրգում աղրապասը Ճիտար օղլու Արթին նամ չախս մէմուր թային օլան զապթիյէ միւլազիմի Իպրահիմ աղանըն տայմա թէեսիրինտէն վէֆաթ իթտիյի՝ լոլէն թահգիգ վէ պէլէտիյէ թապիպի թարաֆընտան վիրիլէն րապօրթ աղքեամընճա, միւլազիմի միւմաիլէյհ մէճլիսի պիտայէթ գարարը իլէ, շիմտիլիք մէվգուֆ օլուպ, իսթինթագը տէրտէսթը լիքրա տըր ։

9 օգոստոս 1879 ։

Էկին մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպ տուր ․

24 յուլիս 1879 Էկին

Արապկիրըն օթուզ գատար միւթէպէր թիւճճար, պիր հաֆթատան զիյատէ եէնի բիրգողոս թագտիս օլունան Եղնիկ եպիսկոպոսու պէքլէմիշ օլմազլա, մումաիլէյհ մուվասէլէթ իտէրէք մահալը մէմուրիյէթինէ ազիմէթ իթտի ։ Արապկիր էհալիսի պու եպիսկոպոսուն վիրուտինէ միւնթաղըր իտի իսէ տէ, իքի միւթէպէր զաթ իսթէմէտիքլէրինտէն չէհրի մէզքիւրտէ պէօյլէ գըլ ու գալ վէ արպէտա զուհուր իթմիշ, վէ բաթրիգխանէյէ պիլէ թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր ։

Եօլճուլարա սուհուլէթ իչին Շիրօւ քէօբրիւսինի եափմագ իւզրէ Տէվրիշ պաշանըն էմրիյլէ իքի միւհէնտիս կէլմիշ տիր ։ Պու ինշաաթ իչին 2,000 լիրա լազըմ օլտուղունտան, միրի վէրկիսինի վէրէմէյէն էհալի պու պարայը նասըլ վէրէճէք տիր պիլէմէյօրուզ ։ Պէլէտիյէ մէճլիսի թէշքիլ օլունտուղու կիպի պէրու ումումա պիր խըտմէթ իթմէմիշ տիր ։ Աճէպա մէճլիսի մէզքիւր՝ մէվճուտ ըրնը նէյէ՞ խըտմէթ իտէճէք տիր ։

Տէլիգանլըլարըն զայէթլի գըսմը Լուսաւորչական նամըյլա պիր ընկերութիւն թէշքիլի թասավվուրընտա պուլունույօր ։ Ընկերութիւնլար իլէրլէյօր, պազըսը թօրպալ վէ պազըսը տալի սիւրամթը թամամ իլէ ։

ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ

ԻՏԽԱԼԱԹ

ԷՄՎԱԼ	ՄԸԳՏԱՐ	ՖԻՅԱԹ	Լ. Օ.
ՉԷԽԱՅԻՐ			
Պուղտայ սէրթ, Ազօֆ	քիլէ	32–34	100
Լիպրա 58|60			
» սէրթ Րումէլի	»	26–32	»
Լիպրա 55|60			
» եումուշագ Թունա	»	26–29	»
Լիպրա 56|59			
» » Րումէլի	»	25–30	»
Լիպրա 55|60			
Մըսըր պուղտայը	»		»
» » Թունա	»		»
» » Բօթի, Օրտու	»	18–18.50	»
» » Րումէլի	»	17.50–18	»
Արփա Թունա	»	13.50–14	»
» Րումէլի	»	13–13.50	»
Եուլաֆ	»	12–12.50	»
Չավտար	»	–	»
ՏԱԳԻԳ			
Եէրլի ունու	չուվալը	108–112	»
Օտէսա ունու 1 ինճի ճինս	»	145–	»
» » 2 ինճի ճինս	»	135–	»
» » 3 վէ 4 ինճի ճինս	»	122–125	»
Գալաս 1 ինճի ճինս	»	125–	»
» 2 վէ 3 ինճի ճինս	»	110–120	»
ՕԳԳԱ ՄԱԼԸ			
Գահվէ Րիօ 1 ինճի ճինս	100 օգգասը	950–1000	»
» 2 ինճի ճինս	»	850–900	»
» 3 ինճի ճինս	»	750–800	»
Շէքէր Հօլանտա վէ Թրիէսթէ	գանթարը	194–196	103
» Ֆրանսըզ քէլէ, 5 քիլօկ.	»	235–240	100
» » քէլէ 3 վէ 2.50	»	245–250	»

ԷՄՎԱԼ	ՄԸԳՏԱՐ	ՖԻՅԱԹ	Լ. Օ.
Պիպէր	օգգասը	5.25	104
Չիվիտ Պէնկալա	»	100–130	100
» Մատրաս	»	65–70	»
Բէզիր Ամէրիգա	սանտըգ	33.50–34	»
Մօմ Սթէարաչէթ 8–9 քիլօկր.	»	53–60	»
» » 11–11.70 »	»	96–105	»
Քօլա Ինկլիզ	»	200–	»
Չայ Գօնկօ	օգգա	16–25	105
» Փէգօ	»	40–100	»
Բէզէն Ճէնօվա	չուվալ	44–50. 45ֆ.	»
» Ինկլիզ	»	162–165	100
Իսպիրթօ	20–25 օգ.	100	»
Րօմ Ինկլիզ	10–12 կալ.	100	»
» Թրիէսթէ	18 »	100	»
Սայ եաղը Սիպէրիա	օգգա	12–12.50	105
Զէրվէշ եաղը	»	8.50	»
Գույրուգ եաղը Մօսգօֆ	»	8.–	»
Տօն եաղը	»	6.50	105
Խավեար սիյահ	»	38–46	120
» գըրմըզը տիլ	»	6.50–	105
» թարամա	»	3.50	140
ՄԱՏԷՆ			
Պագըր Ինկլիզ	օգգա	12–12.50	100
Զինգօ	100 օգգասը	70– ֆր.	
Գալայ	գանթար	485–	»
Գուրշուն	օգգա	3–3.25	104
Թէնէքէ	2 սանտըգ	190–200	100
Գուքիւրտ	50 քիլօկր.	65–75	»
Ճամ	սանտըգ	18.18–50ֆ.	
Չէլիք Թրիէսթէ	»	180–	»
Տէմիր չըպուգ	գանթար	45–48	»
» պագէթ	»	50–	106
» տէյիրմէն	»	52–55	»
» չըպուգ Շուէտ	»	90–92	»
» պագէթ Շուէտ	»	94–96	»

ԻԽՐԱՃԱԹ

ԷՄՎԱԼ	ՄԸԳՏԱՐ	ՖԻՅԱԹ	Օ. Լ.
Պատեմ Մըսըր	օգգասը	4.25–4.50	100
» Անատօլու	»	7.25–8	»
Եապաղը Գասապ պաշը	»	7.50–8.50	»
» Անատօլու էյզանմըշ	»	7.50–9	»
Թիֆթիկ Անատօլու	»	19–21	»
» Վան	»	8–9	»
Իփէկ Աճէմ վէ Խօրասան	»	16–17 ֆր.	»
Գօզա Պրուսա վէ սայիրէ	»	40–50	»
Տէրի քէչի	8–12 պարչա	100–	110
Պալ մումու Անատօլու	օգգա	15–16.50	110
Ճէհրի Գայսէրի, Էնկարէ	»	7–8	»
Քէնէվիր Անատօլու	»	3.50–4	»
» թօխումու	»	1.50–2	»
Աֆիօն	»	220–240	»
» Չիքինթի	»	60–90	»
Քէթէն թօխումու	քիլէ	26–28	»
Սուսամ	օգգա	3.75–4.	»
Անիսօն Սագըզ վէ Չէշմէ	»	8–	»
» Անատօլու	»	6.50–7	»
Քիմօն	»	6–7	»
Ֆասուլիա Թունա	100 օգգասը	140–160	»
» Թրապուզօն	» »	125–140	110
Զէյթին եաղը Միտիլլի, Այվալը	օգգասը	5.75–6	»
» » Կէմլէյիկ	»	5.75–6	»
» » Եունան	»	6–6.25	»
Սապօն Գանտիա	»	5.50	»
» Րէթիմօ	»	5.25	»
» Միտիլլի	»	4–4.50	140
Պարէմ էշէ	»	9–10	100
Ֆընտըգ Թրապուզօն	գանթար	135–145	»
Ճէվիզ Անատօլու	օգգա	1.75–2	»
Ինճիր Իզմիր	գանթար	80–120	»
Գուրու էօզիւմ	»	95–100	»
Պէյնիր գաշար Թունա	օգգա	7.50–8	105
» » Օտէսա	»	5–6	»
Զէյթին Թրիլեա	»	3–75	»

Թիւրքլէր ինթիսապը ալմըշլար ալէյհինտէ միւճատէլէյէ պաշլատըլար։ Սիւննէթճի Մէհէմմէտ նամ միւթէպէր պաժ պիր պէկիր միւպաշտա խաուլ, ինթիսապ վէրկիսի պուլունան 27 պուչուգ դրշ. թալէպ օլունտուգտա 6 դրշ. եօլլար։ Պունա ճէվապ վէրիլէրէք, սատտըգա թալէպ օլունմայըպ, հագգը նէ իսէ օ թալէպ օլունտուղու պէյան օլունտուգտա, մէրգում Մէհմէտ ինթիսապըն գարշըսընտա պիր տիւքքեանտա օթուրարագ պաշլար հայգըրմաղա. «կեավուր քիմ, բուսումաթ քիմ, վարըն շիքեայէթ իտին, սիզին կիպիլէրի չօգ կէօրտիւմ.» Հիւքիւմէթէ վագըա շիքեայէթ օլունուր, վէ իքի տէֆա զապթիյէ կէօնտէրիլիր, լաքին պէյհուտէ. Թէքրար շիքեայէթ օլունտուգտա, հիւքիւմէթ տախի մէրգումուն քէֆիլի ալընըպ գըյ վէրիլմիշ տիր տէյու ճէվապ վէրիր։ Երթեսի կիւնիւ մէրգում Երզնգայա կիթմէյէ հազըրլանըր, կիճէ սաաթ տէօրթտէ ինթիսապը ալանլարա զապթիյէ կէօնտէրիլիպ ճէլպ իտէր, վէ հիւքիւմէթ մարիֆէթիյլէ 30 լիրա իչիւն իմզա վէ քէֆալէթ իսթէր. վէրէմէտիքլէրի հալտէ 30 լիրայը թալէպ իտէր։ Պու բէք թօհաֆ պիր տավա տըր քի, զապթիյէ մէրգում Մէհմէտէ իբսալ օլունաճագ եէրտէ ինթիսապճըլարը կէօնտէրիլիյօր։

Պիր գաչ կիւն էվվէլ եօզղատի մահալլէտէն 18 եաշընտա խաչատուր նամ պիր տէլիգանլը սու կ'իթիրմէք իւզրէ բունարա կիթտիկինտէ, օրատա պուլունան ճամիտէ ապտէսթ ալան պագը Թիւրքլէր մէրգումը ապտէսթ ալմաղա զօր իտէրլէր. Թէքլիֆլէրինի գապուլ իթմէտիկինտէ տէօյէրլէր վէ Նիհայէթ պէչ արշըն տէրինլիկլի պուլունան բունարա աթարլար. Հէլէ քի եիւզէրէք գուրթուլուր վէ օ հալտէ տէրագապ գայմագամա կիտէր իսէ տէ, գայմագամ պուլունմատըղընտան Թաղականլարա միւրաճաաթ իտէր. օնլար տա էհէմմիյէթ վիրմէզ. սօնրա իշ բուհանիլէրէ գալըր իսէ տէ, օնլարըն տա նէ եապտըգլարը անլաշըլամատը։

Պունտան պիր գաչ սէնէ էվվէլ Գազանճեան Աւետիս էֆ. ֆամիլեասընը Ցէրսաատէթէ նագլ իթտիկինտէ, պիւճիւմէ կիրանպէհա էշեասընը վէ 650 լիրա քի ճէման պին եիւզ լիրա գատար, պիր սանտըգ տէրունինտէ Ս. Աստուածածին քիլիսէսինին պահարընըն վազ վէ մուհաֆազա իտէր։ Պու կիւնլէրտէ Սայեան Գէորգ աղա Երզրումտան պուրայա կէլէրէք, իչինտէքի էշեայը սաթմագ իւզրէ սանտըղը աչտը իսէ տէ իչինտէ պիր շէյ պուլամատը. Հէնուզ թահարրիյաթա պաշլանմամըշ տըր. սիրգաթըն նէ վագըթ վուգու պուլտուղու պիլինէմէյօր։ Պէշ սէնէ գատար էվվէլ մէզքիւր քիլիսէտէն պէօյիւք պիր խըրսըզլըդ օլմուշ տըր, ինթիխալ քի օ տա պէրապէր տիր։ Օ պէօյիւք խըրսըզլըդ տա էլան մէյտանա չըգարըլամամըշ տըր։ Հիւքիւմէթէ շիքեայէթ օլունտու. պիր գաչ քիշիլէրին քէֆալէթի ալընըպ պըրագըլտը։ Թաֆսիլաթը կէլէճէք բօսթա իլէ եազարըմ։

Ս. Երևման վանքընտան նէ չալընտըղը բաթրիգհանէ թարաֆընտան Գաւ. ժողովա սիւալ օլունուպ, ճէվապ իսթէնիյօր. լաքին վանական ժողով սայքի տաղըլմըշ օլտուղունտան, մէզքիւր ճէվապըն վէրիլմէսի ուզուն միւտտէթէ մէնհութ տըր։

Ցիւնքի կիւն Օսման պէյ Երզնգայա սէֆէր իթմէք իւզրէ պագըր 200 գատար ֆիրարի սապէր տահա պուրայա եօլլար։ Պունլարըն հալի թարիֆ օլունուր չէյ տէյիլ տիր. սայքի հէբսի տէ եալըն ալայագ վէ չըպլագ իտիլէր։

ՐԷՍՄԻ

Պաղտատտա պու սէնէ զախիրէնին բիֆայէթսիզլիկինտէն նաշի խրանուաթ վէ Պասրա Թարիգի իլէ Հինտիսթան վէ սայիր մահալլէրտէն կէլէճէք մահսուլաթը կէմիւքտէն ալընաճագ խուսուսի րէսմինին խընիթա վէ չալըշտըն ալթը այ միւտտէթ իչիւն աֆընտանտուղու խուսուսունա, Պաղտատ վիլայէթը ճէլիլէսինտէն վուգու պուլան իշար իւզէրինէ պիր խաթիբան, իրատէի սէնիյէի ճէնապը Բատիշահի միւթէալլիգ պույրուլմուշ իճրայը իճրա գըլընմըշ օլմաղլա, խանը քէյֆիյէթ իպթիտար գըլընտը։

ՄԻՒԹԷՆԷՎՎԻՅԷ

—

Ռուսիա Ցէրսաատէթի սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը Մ. Օնու՝ Մ. Նէլիտօֆուն եէրինէ սէֆարէթ միւսթէշարլըղըն թայինն օլունմուշ տուր։

— Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Ֆուրնիյէ՝ պիր իքի կիւն էվվէլ սէֆարէթէ մախսուս Բէպէք վափօրունա րաքիպէն Հիսարլըղա վէ օրատան տախի Տրովատա նամ չէհրին մէվգիինի զիյարէթ վէ Միթիլլիյէ ւէյահաթ էյլէմիշ վէ զիյարէթ իթտիկի մահալլէրտէ ինթիրամաթլա գապուլ լունմուշ տուր։ Սէֆիրի միւշարիւլէյհին աւտէթի պու կիւն միւնթազըր տըր։

Մէզքիւր Բէպէք վափօրու գայա օթուրմուշ իսէ տէ, պիր ինկիլիզ վափօրու մուավէնէթի իլէ գուրթարըլմըշ տըր։

— Կէչէննտէ ալթը մահ միւտտէթլէ թաթիլ օլունմուշ օլան Լէվանթ Հէրալտ կազէթասը, տիւնտէն իթիպարէն Մըլլէր տը Գոմէ» նամը իլէ նէշր օլունմայա պաշլամըշ տըր։

— Ալաֆրանկա օգոստոս 22 տէ Բէյբազարը Յիւրուէչ կազէթասը մուհարրիրի Մ. Գամիլ Պարէր իլէ Ցէրսաատէթ ֆամիլեալարընտան Ցամատեան Մատմազէլ Իրէնէնին ադը իզտիւաճը Բարիզին սէքիզինճի տաիրէսի պէլէտիյէսինտէ իճրա օլունուպ, մումաիլէյհա մատմազէլ թարաֆընտան՝ Նուպար բաշա իլէ Ցիւզեան էֆ. հազարաթը, վէ Մ. Պարէր թարաֆընտան տախի, Ֆրանսա մէճլիսի մէպուսան բէյիսի Մ. Կամպէթթա իլէ Ինկիլթէրրա մէճլիսի մէպուսան ազասընտան պըր Զարլըզ Տիլք շահիտ պուլունմուշլար տըր։

— Ցիւն ագշամ Պօղազ իչինտէն օն պիրէ չէյրէք գալարագ քէօբրիւյէ կէլմէքտէ օլան 21 նումերօլու Շիրքէթ վափօրու, իչինտէ եալընըզ գայըգճըսը պուլունան պիր բիյատէ գայըղընը քէօբրիւ եագընընտա չիյնէյիպ պաթըրմըշ իսէ տէ, էթրաֆտան գայըգ վէ մավունա եէթիշէրէք հէմ գայըգճըյը վէ հէմ գայըղը սահիլէ սէլամէթէ չըգարմըշլար տըր։

— Ցիւն ագշամ Վէզնէճիլէրտէ հէրիֆին պիրի գատըն գըյաֆէթինտէ ճարա պիւրիւնմիւշ օլտուղու հալտէ զապթիյէլէր թարաֆընտան տէրտէսթ օլունմուշ տուր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

Տէր.

Ազգօգուտ լրագրոյդ 636 թուոյն մէջ Ա. Ա. Սուրէնեան ստորագրութեամբ ազդ մը կը ցեկուցանէր ծնողաց թէ Ազգ. Պատրիարքարանի կից Սուրէնեան երկսեռ վարժարանն օգոստ. 20 ին վերստին պիտի բացուի, տարեկան արձակուրդը լրացած ըլլալով։

Արդարև յիշեալ տունն ասկէ առաջ մէկ տարի պայմանաժամաւ Ա. Ա. Սուրէնեանի վարձու տրուած էր, սակայն պայմանաժամը լրանալէն երեք ամիս յառաջ յիշեալին իմաց տրուած էր թէ տունն այլ ևս չ'կրնար իրեն տրուիլ։

Օրինական ձևերն արդէն լրացած և խնդիրն ինձ համար կատարուած իրողութիւն մ'ըլլալով՝ էր փութամ ներկայիս ցեկուցանել իմացութիւն ամենեցուն թէ յիշեալ տունն այլ ևս Ա. Ա. Սուրէնեանի տրամադրութեան ներքև չ'է։

Ուստի կը խնդրեմ . . . Խմբագրապետ Տէր, բարեհաճեցէք Ձեր այս օրուան թուոյն մէջ տեղի մը շնորհել ներկայ ազդարարութեանս։ Մնամ

79 օգոստ. 19 խորին յարգանօք
'ի Գում-Գաբու Լ. Փափազեան

ՀՐԱՒԷՐ
ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովը Նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ Օգոստ. 24 'ի Ղալաթիա։

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6 ին և գոցուի 10 ին։

Հրաւիրեալ են երեսփոխան էֆէնտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

1879 Օգոստ. 20

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Խնդիր Ազգ. ուղղակի տրոց.— Շարունակութիւն վիճաբանութեան 'ի վերայ համարակալութեան դիւանի տեղեկագրոյ.
2. Խնդիր վերաքննութեան Սահմանադրութեան. — վիճաբանութիւն'ի վերայ Նախաձեռն. դիւանի տեղեկագրոյ.
3. Խնդիր Ղալաթիոյ Թաղեցւոց.—վիճաբան. 'ի վերայ տեղեկագրոյն Մայր Դիւանի։

Ատենադպիր
Մ. Յ. Մելքեան

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
Խասգիւղ-Հասքէօյ

—

Օրուան ազգօգուտ և հանրական խնդրոց կարգին մէջ ամենէն կարևորներէն մին ալ ճանչցուած է Աղջկանց գիշերօթիկ վարժարանի պակասութիւնը։ Ժամանակ է արդարև, որ ամենուս ուշադրութիւնն արժանայ աս մասին. թերևս այն ատեն ազգային դաստիարակութեան թերութիւններն աւելի բացորոշ երևան մեր աչքին։

Իւր դարական կեանքը ժամանակիս ամեն սպառնալեաց դէմ պահպանելու համար մշտատև տագնապ և տառապանք կրող այս ազգին խիստ ցաւալի և ամօթալի ևս է, այո՛, որ իրեն միակ դարման Դաստիարակութեան խնդիրը խառնիճաղանճ վիճակի մէջ կը գտնուի այսօր։ Մեր ամենէն մեծ պակասութիւնն է մեծամեծս բարբառել, բայց ոչ գործել։ Բազում ձեռնարկութիւն և ոչ յարատևութիւն։

Քիչ ատենէն ամեն ազգ հին և նոր, մեծ և փոքր պիտի մեղադրեն մեր ուսումնական դանդաղ վիճակը, իրենց յառաջադիմութեան հետ բաղդատելով։ Յառաջադիմութեան ամենայնիւ յարմար է Հայը. աշխատելու ժամանակ է։

Գիշերօթիկ ուսումնարան հաստատելն անշուշտ աւելի մեծ քըսակներու գործ է։ Ամեն մարդ գիտէ, թէ ի՛նչ եղած է միշտ վարժապետի մը նիւթական վիճակը,— Բազում աշխատեցաք և ոչինչ կալաք—։ Իմ՛ բարոյապէս հարստութիւնս եղած է, արդարև, 25 տարիէ հետէ երկու սեռէ ալ ունեցած բազմաթիւ աշակերտներս, յորոց շատեր, եկեղեցական անդամներ, հայր, մայր, վարժապետ և վարժուհի եղած են այսօր ամեն կողմ։

Ծնողաց ընդ միշտ մեզ ցուցած վստահութիւնն և վերջապէս քանի տարիէ ի վեր ազգասէր անձանց դրդումը միայն քաջալերեց զիս այսպիսի ձեռնարկութեան մը։

Ներելի մեզ ըսել, որ ընդհանրութեան համար այ անծանօթ մէկը չենք, և ոչ անփորձ կը սեպուինք այն պաշտօնին՝ յորում յառաջ եկած ու աքնած եմք։

Վարժարանիս յաջողեալ ըլլալուն համար արդէն վարձուած է յառաջիկայ սեպտեմբեր մէկի թուականով, ընդարձակ տուն մը, ընդարձակ պարտէզով, ինքնատիպ բարձանց վրայ, և ինչպէս յայտնի է ամենուն, օդաւէտ և պատուական դիրքի մէջ։ Նոյն ամսոյ շրջանին մէջ պիտի բացուի Վարժարանս։

Ազգին ներկայ ընտանեկան վիճակն ինչ որ կը պահանջէ աղջիկ զաւակներն ընտիր մայրութեան պատրաստելու, ջանադիր եմք կարելի եղածին չափ այն ամենն ի գործ դնել։

Հարկ չեմք դատեր առ այժմ վարժարանի ուսմանց և բարեկարգութեանց ծրագրոյ մասին մանրամասնութեան դիմել, բայց սակայն պատշաճ կը համարինք համառօտիւ ծանուցանել վարժարանիս պայմանները.

1. Գիշերօթիկ աշակերտուհեաց ընդունելութեան հասակն է 8–12.
2. Տարեկան թոշակ պիտի վճարուի Օսմ. 30 լիրա, կանխիկ ամեն վեցամսոյ սկիզբ, և իբրև մուտք, մէկ ոսկի միայն առաջին տարուան համար։
3. Ծնողաց կը պատկանի հայթայթել նիւթական ամեն պիտոյք հանդերձի, ննջարանի, դասատրոց և ձեռարուեստի։
4. Տարեկան տուրքէն զատ միայն դաշնակի դասու համար միամեայ 6 լիրա պէտք է վճարուի։ Նոյն պայմաններով կ'ընդունինք նաև գաւառացի օրիորդներ եթէ կանխաւ իրենց պատասխանատու մէկը ցուցնեն քաղաքիս մէջ։
5. Վարժարանս կ'ընդունի նաև ցերեկեայ աշակերտուհիներ, որոց իւրաքանչիւրի ուսման կարգի համեմատ ամսաթոշակ կը պահանջուի։
6. Մեր և մեր ընտանեաց հանապազօրեայ խնամոց և հսկողութեան տակ կ'առաջնորդուին, կը կրթուին և կ'ուսնին աշակերտեալք։ Տնօրէնութեան վերաբերեալ ամեն գործողութեանց պատասխանատու կը ճանչցուի միայն վարժարանիս Հիմնադիր Տնօրէնը։
7. Վարժարանս պիտի ունենայ մշտամնաց Եւրոպացի ուսեալ վարժուհի մը, միանգամայն ուսումնական Հայ օրիորդ մը իրեն աջակից։
8. Աշակերտուհեաց ինչպէս ուսմունքը, նոյնպէս և առողջապահիկ կենաց ամեն պահանջումները լաւագոյն վիճակի մէջ պահելու համար, եղբայրս՝ Տօքթօր Ներսէս Մեզպուրեան, յանձն առած է կանոնաւոր յարատևութեամբ այցելել վարժարանիս առողջաբանութեան դաս մը հաստատել, և խորհրդակից կանգնել մեր վարժարանիս բարեկարգութեան և յառաջադիմութեան մասին։

Բաւական համարելով զայս ամենն իբրև հանրական ծանօթութիւն, մանաւանդ տեղեկութեանց համար ալ կը հրաւիրուին ծնողք դիմել առ այժմ Գում-Գաբուի Մայր Եկեղեցւոյ դիմաց մեր ցերեկեայ դպրոցը, ամեն օր մինչև կէս օր։

Վստահ ենք որ մեր այս ծանր ձեռնարկութեան մէջ Ազգն և Ծնողք ըստ ամենայնի քաջալեր կը հանդիսանան մեզ, և որով միայն կարելի է պատասխանել ազգային յառաջադիմութեան պահանջին, բարեկիրթ և լուսաւորեալ զաւակներ պատրաստելով ծնողաց և միանգամայն ազգութեան ջերմ ոգի կրող մայրեր, ազգասիրութեան կարօտ ազգիս համար։

Գում-Գաբու 17 օգոստ. 1879

Հիմնադիր Տնօրէն
ՄԿՐՏԻՉ ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ

ԻԼԱՆԱԹ

ՇԷՅԹԱՆԸՆ ԽԱՏԻՐԱՏԼԱՐԸ

Թէլիֆ վէ թէրճէմէ օլարագ մէյտանա չըգ արտըղը պիր չօգ Թիւրքճէ էսէրլէ իգթիտարը գալէմիսինի իսպաթ իյլէմիշ օլան Սամի պէյ էֆէնտի թարաֆընտան Թիւրքճէյէ թէրճէմէ օլունարագ, մաթպաանը Միհրան էֆէնտինին նէշրինէ պաշլատըղը «Շէյթանըն Խատիրաթը» հիքեայէսի 75 ճիւզտէ թէմամ օլմուշ տուր։

Էսէրը մէզքիւր Ֆրանսըզ մուհարրիրլէրինին էն կիւզէլ վէ տատլը եազանլարընտան Ֆրետէրիգ Սուլիէնին ասարընըն հէման էն միւնթէխապը տիմէք տիր։ Էտէպիյաթըն ալլամագ վէ կիւլտիւրմէք խասիյէթլէրինի իքիսինի տէ ճամի օլարագ թասվիր իյլէտիկի պինլէրճէ էշխաս վէ վէգայի էհէմիյէթլէրինէ հագիգաթէն բէք պէօյիւք պիր մէհարէթլէ րապթ օլունմուշ օլուպ, էտէպիյաթըմըզ ճէտիտէն Օսմանլըյէ գըյմէթլի պիր հէտիյէ տիմէք օլմաղլա, կէրէք մուհարրիրինին կէրէք թաբիինի թէպրիք իտէրիզ։ Պուրասը կիպի բաղլըթը մէարիֆին բէք աղ պուլունտուղու պիր մէմլէքէթտէ քիթապ նէշրինին նէ տիմէք օլտուղունու պիլէնլէր շիւպհէսիզ տիր քի, պիզիմ կիպի թէպրիքտէ թապիիտէ թէշրիքէ թէրէտտիւտ իթմէզլէր։

Ճիլտըլը մէճմուասը 75 դրշ. տուր։ Թաշրալարտան իսթիրա իթմէք իսթէյէնլէր պէտէլինի Միհրան էֆէնտի մաթպաասընա վէ եախօտ խարիճիյէտէքի իբսալ իյլէտիքլէրի հալտէ, կէօնտէրիլէճէք քիթապ իչիւն բօսթա իւճրէթի ալընմայաճագ տըր։

Բօսթամըզ Նէզարէթինին իլանընը

Իլվան պանտոլ քաղըտը.

Էնվա	Թօբ
Թիւրքճէնին	30
Բէնտ	70
Եէշիլ	400
Սարը	1,500
Պէյազ	7,000
	9,000

Պանտոլ թապ օլունմագ իւզրէ, միւպայաասընա լիւզում կէօրիւնիւպ, պալատէ էնվա վէ միգտարի մուհարրէր օլան քեաղըտլարըն՝ Թարիխի իլանտան իթիպարէն չէրաիթի լազըմէսի իլէ ճէմիյէթը բուսումիյէտէ միւնագասալարընըն իճրասընա պէտ օլունարագ, իշպու 95 սէնէսի չէհրը աղուսթոսունուն 23իւնճիւ բէնշէնպիհ կիւնիւ ագշամը սաաթ 9տա գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, պունլարըն իթասընա թալիպ օլանլարըն՝ էվվէլ մէզքիւրէ տէկին ճէմիյէթը մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իտէրէք չէրայիթի միւնագասայը էօյրէնիպ, օնա կէօրէ միւնագասայա կիրիշմէլէրի լազըմ կէլէճէյի իլան օլունուր։

20 աղուսթօս 95

2—1

ՌՈՊԷՐԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ռոպէրթեան վարժարանի յառաջիկայ տարուան շրջանը կը սկսի Սեպտեմբեր 3/15ին։ Վարժարանս ամենայն միջոց հայթայթած է գիտութեան ամեն ճիւղոց և այլ և այլ լեզուաց մէջ ընդարձակօրէն հրահանգելու ուսանողս։ Մանաւոր տնօրինութեամբ այսուհետև Հայ ուսանողք վարժարանական ընթացքին մէջ ժամանակ պիտի ունենան առաւել ընդարձակօրէն ուսանելու Հայերէն լեզուն։ Մանաւոր տեղեկութեանց համար դիմելու է առ Պ. Հանսըն և Ընկ. որ ի Ղալաթիա, կամ առ Տնօրէնն Ռոպէրթեան վարժարանի։

30—14 ՃՈՐՃ ՎԱՇՊԸՐՆ

Մէրճան չարշըսընտա խիմմ Ալի խանը իչինտէ գաթընտա վագը Ն. 20 օտատա Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըզճա լիսանլէրի կէրէք իլմի րագամ վէ ֆէննը տէֆաթիր տէրսլէրի վէրիլմէքտէ օլտուղու կիպի էվրագը րէսմիյէ վէ զայը րէսմիյէյէ տայիր Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըզճա հէր նէվի թահրիրաթ եանի արզուհալ, բրօթէսթօ, րաբօրթօ, մէքթուպլար վէ սայիրէ թահրիր վէ թանզիմ օլունաճաղը վէ իշպու օտայա թէշրիֆէ րաղպէթ պույուրան զէվաթ հէր վէճհ իլէ խօշնուտ իտիլէճէյի իլան օլունուր։ 15

Ցոնիքէ Յ. Ալթունեան

ՖԷՆՆԸ ՍԱԷՃԱՐԻ ՏՕՔԹՕՐՈՒ
Մ. ԱՄԱԼՈՒՍԻ
Րօհանիյէ էվլէտի Բէյէնէթ օլունան հաբլար

Ամալուսինին բահսթիրդ իչիւն օլան հապլարը բէք ֆայիտէլի օլուպ, ինգըպազա վէ սըթմայա, մայասըլա զաաֆը միտէյէ, վէ համիլէ գատընլարըն ինգըպազընը տէֆէ նաֆի տիր։

Պու հապլար Գալաթատա Գարաքէօյտէ Թրամվայ մէրքէզի գարշըսընտա 32 նումէրօտա Սիւեօրնի Ամալուսինին էճզախանէսինտէ պուլունուր։

Քէզա Սթամպօլտա Եէնի ճամիտէ Շէմշիյէճիլէր սօգաղընտա 51 նումէրօտա Քիւչիւքեան պիրատէրլէրին մաղազասընտա, Պաղչէ գաբուսունտա 13 նումէրօտա Մ. Վիչէն Գասապեան էճզախանէսինտէ, վէ Սուլթան Ահմէտտէ տօղրու եօլտա Ֆիրուզ աղա ճամիսի գարշըսընտա 110 նումէրօլու Ալայիմի Սէմա էճզախանէսինտէ, վէ քէաֆֆէի մէրքէզ էճզախանէլէրինտէ պուլունմագտատըր։ 20

Օ ԼԻՕՆ Տ'ՕՐ
ԳԱԼԱԹԱ
ԹՈՒՆՆԷԼԻՆ ԻԹԹԻՍԱԼԻՆՏԷ
ԵԷՆԻ ՃԱՄԻ ՍՕԳԱՂԸՆՏԱ Ն° 8

Մէզքիւր մաղազատա հէրքէզ իչիւն Բարիզին վէ Լօնտրանըն սօն մօտասընտան օլարագ հազըր րուպալար ֆիրուխթ օլունուր։ 31

Ֆ. ԿՐՈՒՆՊԱՎՆ Է ԳՈՄՊ.

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 1 Սեպտ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.			97- 9/16
Օսմ. էսհամը աչըլտը			11- 3/8
» » գափանտը			11- 3/8
Իսթիգրազ	65		14- 5/8
»	69		13- 3/8
»	71		54- 7/8
»	72		22-
»	73		12- 5/8
Օսմանլը պանգասը			9- 7/8
Մըսըր տայրէսի մուխթա հըտէ			46- 1/4
» իմթիյազլը			72- 1/8
Ռուսիա իսթիգրազը			87- 5/8
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ			-

Փարիզ, 1 Սեպտ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.			85-60
» »	5 գրօնսուզ		117-40
Օսմ. էսհամը աչըլտը			11-55
» » գափանտը			11-52 1/2
Իսթիգրազ	65	ֆր.	-
»	69		66-25
»	73		62-50
Մըսըր ֆօնտ. մուխթա հըտէ			233-75
Գրէտի Լիօնէ			740-
Օսմանլը պանգասը			498-75
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի			46-50
Իթալիա էսհամը			79-10
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ			25-35

Վիէննա, 1 Սեպտ.

Աճիօ	ֆիօրին	-
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի		20-10

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագշ. գափ.			12-23
Պու սապահ աչըլտը			12-21
Իսթիգ. 63 (Մութօն)		6 % ֆ.	69-
»	65	6 % ֆ.	69-
»	69 (Բինար)	6	66-
»	72 (Պօն տիւ Թրէզօր)		21-25
»	73	6 % ֆ.	62-50
Ռումէլի շըմէնտըֆէր 3			45-
Ազճէ ֆայիզի		%	9-
Րըբօր		Ղրշ	50-
Հավալէսիզ		»	50-

ՊԱՆԳԱ ԱՔՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	4- 2
Սթամպօլ պանգասը	5-30
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4- 6
Թրամվայ	4-20

ԱՔՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան		Ղշ. Փր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը		106-22
Մէթալիք	»	117-10
Պէշլիք	»	119-
Գազըր	»	490-
Գայմէ	»	790-
Ինկիլիզ լիրասը		109-22
Ֆրանսըզ ալթունու		87-15
Ֆօլ		89-36
Գրիմից ալթունու		51-10
Գարպօն գայմէսի		8-72